Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШИНАРА, 17 ЮЛЬ, 1979 ШУ. ● № 85 (6060). ● Мах 2 кепиг.

КПСС Нохч-ГIалгIай обкома пленум

Укх шера 14 июле Грозне хилар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома архIанара III пленум. «КПСС ЦК бах «Идеологически, политико-кхетама болх дIахо тоабарах» бола сопам кхоачашбара доле областной партийни организаце лехкараш» дийцар цига. Доклад йир парте обкома хьалхарча секретара **А. В. ВЛАСОВА.**

Прениешка къамаьлаш дир КПСС Шалински райкома хьалхарча секретара **У. А. Исмаилова,** Нохч-ГIалгIай АССР прокурора **А. И. Ростова,** Грозненски района «Горячеисточненский» совхоза комбайнера **К. А. Дудуркаевас,** Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советн Президиума председателя **Х. Х. Бокова,** КПСС Грозненски горкома секретара **Л. П. Белоглазовас,** Нохч-ГIалгIай АССР просвещене министра **М. У. Умарова,** облсовпрофа председателя **О. С. Беляева,** «Промавтоматика» яхача Iилма-производственни объединене опытни завода слесара **Б. В. Ануфриенкос,** КПСС Назрановски райкома хьалхарча секретара **А. А. Мякиева,** Урус-Мартановски района Мичурина цIерагIча совхоза директора **В. Я. Зелимханова,** ВЛКСМ обкома шолагIча секретара **С. Н. Егорова,** Сунженски района «Сунжанефть» НГДУ мастера **Н. П. Летникова,** Нохч-ГIалгIай АССР яздархой Союза правлене председателя **Р. С. Ахматовас.**

Пленума балха юкъе дакъа лаьцар КПСС ЦК пропаганда отдела инструктора **Э. И. Лисавцева.**

Дийцача дешах тIейийцаб Нохч-ГIалгIай АССР партийни организацеш КПСС ЦК «Идеологически, политико-кхетама болх дIахо тоабарах» бах сопам кхоачашбара хьинаре болх бара тIеэрзаеш, къахьегамхошта коммунистически кхетам лулга тоадечара цар лоархIам айбеш бола сопам.

Пленумах йола отчет хепатохаргья.

КХАЙ ТIА ЦХЬА ФИЙГ ЦА БУТАШ

Дукха хIама па жиаш 1350 гектара тIара кIаи мукхи чуэца дезаш ба Ачхой-Мартановски района «Самашкинский» яхача совхоза къахьегамхой. Ялат 10 балха дийнахьа чудерзадаь дакъа социалистически декхар тIеийцар цар. Дагалаьцар толамца чакхдакихара шоай ниа дIакхоачар деш къахьегаш а ба хIама.

Кийрийха нийс сахьат даьлка ха, Самашки яхача юртагаьна йоаццаш уллача 400 гектар моттиг дIалоацача кхай тIара кIа чуэцаш ба совхоза механизаторащ.

Ялат чуэцара балхашта тIахьожам лоаттабара, социалистически яхье итогаш яро, дикагIбераш материально а морально а белгалбахара лаьрхIа вIашагIъелла штаб я. Цунна вихалаш ба укхаза кхай йисте вIашагIтIехъаьлкхача станс. Уж ба: совхоза парткома секретарь Анзаев Руслан, кертера агроном, ялат чуэцара транспортни комплекса начальник Товбулатов Сайд-Ахьмад, рабочкома председатель Сулаев Мохьмад, юрта Совета депутат, совхоза халкъа тIахьожама комитета юкъевоагIа механик Ахмадов Дашкал. Еза юрта боахама техника тоаяра, комбайний, тракторий техничеси хьалага хьежара вIашагIъелла звенона кулгалдеш а ва из.

Стан йолчора дика гуш я гаьнна кIа хьокхаш ва касарех Iодуллаш дела ялх комбайн. IажагIча форда тIа лелача кемашта тара я уж укхазара хьекача. Царна тIехьа дусс нийсача мугIарех кIи касараш.

— Ерригаш а цхьайтта комбайн я тха боахаме. Царех ших селхан хьекха хинна вIа оардаш я, — йоах Товбулатов Сайд-Ахьмада. Дега боккха хоам беш ба хьувкъаш а. ХIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 26 — 27 центнер кIа доал плам 21 йолаш.

Ялат мел дика хьокх хьож тхо. КIа цхьайолча моттигашна боарамал лакхагIа мохьигаш ютеш хьекха ниисделар.

— ДукхагIйолча хана селъа латтача укх шера доакъар кхоачамболаш Iалашдо мел хала хургва хоаш ма дий цо, дуепа а ца эшаш. ХIаьта ча а гIожа доакъар ма дий. КIа юкагIа мел хьокха из дукхагIа Iалашде а йиш хургья. Цу гIулакха тераммам тIабохийтадий — бош комбайнерий? — хаттар дир аз.

— Бехк бац комбайнерий, — жоп делар Товбулатова. — КIа боарамал лакхагIа хьокх цар из йоачано заьтта Iодужадаьча моттигашка. Цудухьа комбайнераша иззел мара юхьигаш ца йитарех а доаккхал ду оаха. ХIама дацар кIа йоачано цхьан оагIорахьа а дерригапхьан моттиге а Iодужадаь дацаре. ГIулакх иштта нийсделча кIа хьоккхаш доле комбайнии урсаш ма хулла Iолоха а даь болх бе йиш яр. Аьттах хьекхалуш сихагIа уж аьрхIалой а. ХIаьта укхаза, кхай юкъе, цIаьххьа нийсалу кIа Iодужадаь моттиг, из а цхьан оагIорахьа доаццаш — урагIен охорагIен. Цхьа ха мьача тхо долча хьагIайоагIа ялат хьокхаш йола комбайнаш. АргIагIа шоллагIа йоагIиш йолчух тIа агIа мехо доаза цIе ьимпел.

— Из делаеш ва тха боахама дикагIйолча механизаторех ца! — Хамидов Хьасан, — йоах Анзаев Руслана. — Йоккха балха опыт йолаш хиларал совгIа кьонабарий хьехамча а ва из. Комбайнера говзал Iоайпир цо хIанз Нохч-ГIалгIай республика заслуженни комбайнер юрта Совета депутат волча 22 шу даьннача шин вIIийна Iийсайна а. Иштта дас Садулаев Iале Iомаваь ва касарех улла ялат оардача комбайнераша юкъе хьалхарча моттиге вола Сайдулаев Увайс а.

Ялат хьокхача Хамидов Хасаньа дукха тIехьа ца бусаш ъахьегаш ба комбайнераш Хасиев Iалаудин а Сайдулаев Iали а. КIа оардача механизаторашта юкъе аьхе хьалхле яккхарах Сайдулаев Увайсацен Хамидов Iийсацен къувса могаш сагвац.

Хьевха касарех Iодалла ялат оардача да тхо. Кхай йистера гаьна йоаццаш сеца цхьа комбайн латт, вожаш йиь тIатеIIа болх беш я.

Сеца латтача комбайна юхе «техничка» латт.

— Фу хинна укхапа, — хетт комбайн товеш боахкача хахага Товбулатов Сайд-Ахьмада.

— Касарех улл ялат хьалъаяаш йолча устройства цхьа оатхал загъенний их, укхаза мичара бейиб хоаш доацача къартох а кхийтта, — жоп делар цхьанне.

ТIехьагIа гучадаьннача тайпара, из вар еха техника тоаяра а комбайний, тракторий техническа хьалага хьежара а вIашагIъелача васпона юкъевоагIа механик Сулейманов Заяндя. Цунна новкъостал деш бар слесараш Газиев Увайс. Мутуэов Абуязит, комбайнер Хамидов Iийса.

— Новкъостал эший шоана? — хетт Ахмадов Дашкала.

— Эшац. Кха оатхал хьайьикха даьнаж тхо. Цунна мотта кердаяр дIаоттаира эгтара дукхагIа ших минут мара эшаргьяц.

Ялат аьрдача касарашка хьожаш дикка ниъ бу оаха кхай тIа гIолли. Арданза цхьа ка корабакхар тоона касарашта юкъе.

Овсаре болх бу кхай тIара хьатта ялат дIакхухьаш лолача трактористаша, шофераша. ХIаьта из болх беш нормаш дикка тIехкхоачашъю трактористa Замиров Байсолтас, шофераша Саламов Мохьмади, Тацагов Салмана, Намаев Султана, кхычар.

ТIакхоач долкъа ха. Кхай тIа хьайсагIа ялат чуэцараш та кхача бахьа машин. Цун тIехьа дукха ха ялалехьа хьакхоач «автолавка». Чам болаш буъ механизатораша повара Бахаева Тамарас кийчбаь кхача. Могаш воцачунга, чов хиначунга хьажа масс хана кийча я медсестра Муцагова Зара.

— ХIанзле 1046 гектара тIара ялат хьекха а хьекха цунах 946 гектара тIара дар аьрда баьниаб тха механизатораш. Чах мукъадаьккхад 600 гектар совгIа латта. ХIаьта цунах дукха хIама ца эшаш 400 гектар аьха а аьха 250 гектаре тIа доакъара хьаькIаш дIайийнай оаха. Кхашка хIанз деш дола дерригапа балхаш ма хулла дикагIен сихагIен чакхдаха хьожаргда тхо, — аьлар Товбулатов Сайд-Ахьмада, тхо дIакъасташ.

М. ХАМАТХАНОВ.

СУРТАШ ТIА: 1. Ялатах бункераш йоассаеш я «Самашкинский» совхоза комбайнаш;

2. Совхоза дикагIбола комбайнераш СайдулаевтIар да Iалин воI Увайси.

Автора суртищ.

БОЛХ НИЙСА ВIАШТIЕХЬБАЬККХАЧА

ДIадахача массехк шера хадданза тIехьа а юсаш паччахьалкхен декхар тIадусаш хинначарех яр Грозненски ремонтно-механически завода коллектив. ДIахо иштта болх белга гаьна дала йиш йоацилга кхетадаь предприяте кулгалхоша, общественни организацеша дукха балхаш дир коллектива къахьегам кхетамца вIаштIехьбаккхара, паччахьалкхен плани тIайийца социалистически декхараш толамца кхоачашдарал совгIа уж тIехкхоачашде йиш кулийтаргйола хьалаш Iалашдара. ЦIенхашта тоадир болхдошта юкъе яржа социалистическа яхь дика вIаштIехьйоаккхилгех цунна кулгалделгех.

Уж балхаш дар бахьан долаш республикерча хьалхалаттача предприятешта юкъе а яха, белгалъяьна дика къахьегаш я ремонтно-механически завода коллектив пятилетна диъалгIча шера. Валови продукци арахецара хьалхарча ах шера план 103,7 процент кхоачаш а яь, планагIа лаьрхIачул совгIа цо арахийцай 123 эзар сома мехьа тайп-тайпара продукци. Къахьегама овсарле лакхъяра задани 103,3 процент кхоачашъяьй. Из лакхъяра чотах кийчъяьй планал совгIа арахийцача продукцех дукхагIа яр. Продукци мехьхала лакхара ялх бетта план 101,9 процент кхоачашъяьй завода болхлоша. Заданел совгIа цо мехьхала хьаккхай 63 эзар сома мехьа товарни продукци.

Хьалхарча ах шера шоаш даьха къахьегама толамаш тIа-тIа тоадеш къахьегаш ба уж укх июль бетта. Дикка тIехкхоачашъяьй цар июла хьалхарча итт ден дерригача техникно - экономически хьокхамий задании а.

Дукха болхлой ба заводе шоай сменни нормаш 140—150 процентал чухьнахьа кхоачаш а ца еш, пятилетки тIехкхьарча шера чотах къахьегаш шоаш кийчъю продукци динен тIехдикен мара ца хулийташ. Царех ба токараш, фрезеровщикаш Даудов Iумар, Костенецкий Георгий, Иванов Владимир, Родловский Яков, кхыбараш. ДикагIболча нагирхой хьехамчаш лоархIаш а ба уж. Царех хIарае цхьанца-шинна говзанч кийчвьаьн укх шера.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) Немцурова Галина а товара говзал Iомаеш ва нагирхой хьехамча Я. Родловский.

И. ИЛИЕВА сурт.

Ялатий кхашка гIолла

Урус - Мартановски района боахамашка сихача боларца чуэцал летт гуракъа дийна ка бола ялаташ. Ялаташ кхедерий коллективашта юкъе шерра яьржай социалистически яхь. Вакъда, дIадахача кIирагIа цар къахьегама овсарле массанахьа а цхьатарра лохъелар йоачаш хилар бахьан долаш. ХIаьта а хIара хоза денача сахьатах кхетамца пайда а эцаш, ха зекъа йоацц цар «Красноармейский» совхоза комбайнераща юкъе хьалхарча шераша а санна, эгтара лакхагIа хьокхамаш долаш хьабоагIа коммунисташ Юшаев Мовлат, Юнусов ИбраьхIам. Кхай тIарча стане арахецача «Молне» тIа массе а дийнахье гуш я цар цIераш, цар доаха толамаш. ВIаштта шин-кхаь шера хьалхарча мугIаре волаш хьавоагIа шин коммунист.

1500 гектара тIа да укх шера цу боахаме дIадийна вIаи мукхи. Кхаш лeладераша дош деннадар хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача из 25 центнер даькха. Тахан-наццa чуйиц ялат лаьрхIача, гуш да, красноармейцаша шоай дош дийза кхоачадергхилар — цхьаццайолча моттигашкара хIара гектаро 30 центнер чуэц. Цар дерригача а чуэца дезар 5750 тонн гуракъа дийна ка бола ялаташ да. Укхаза лакха я хIара комбайна балха овсарле, беча балха дикал: хаппа вIашагIъехкача партейни группана лаьрхIа тIахьожам лоаттабу ялатий кхашка комбайнаша, автомашинаша беча беррига балха.

Шоашкара къахьегама лакха хьокхамаш а гойташ болх бу района кхыча боахамашкарча комбайнераша а шофераша а. Укх деннoшка районе дIаяйзар «Горец» яхача совхозерча къонача комсомольца Тапаев Лечи цIи а. Укх шера 10 класс чакхъяьккха ва из. Цкъабакъда, массаза а шкiй хургйола говзал юрта боахамера харжв, ялаташ кхедечун сийлахьча махна тIа отта лаьрхIар зIамигача саго. Комсомолец Тапаев Леча хIамма а тIалат вахавац. Урус - Мартана № 3 йолча юкъерча школе дешаш ше волча хана а тIехьа шийхинна уйла цо кхоачашъяр из везачарех цхьаннена а дагIа доацар дацар.

Укх шера комбайна штурвала хьалхашка хайнав зIамига саг. «Горец» яхача совхозе ка бола ялаташ чуэцн доладича деиз шоллагIча с кхоалагIча моттиге волаш хьавоагIа ва. Деча гIулакхо мело яц комсомольцо, шийна ца хоир хоатт, йоккха опыт йолаш болча новкъостащца дагавука, цартара дика мел дар шийна хьаац. Иштта, кхоалагIча июле даьча лоархIаметIа. «Горец» совхозе хьалхерча мугIаре бар ялаташ чуэца доладелча денз 1618 центнер мукх аьрда Асаев Суьлин. 1310 центнер аьрда къьайа комбайнер Тонаев Шахьид. ХIаьта комсомолец Тапаев кхоалагIча моттиге вар.

Боахамий кулгалхоша шоай ниа кхоачар ду комбайнеранта, шоферанта, ялаташ кхеддеча кхыча къахьегамхошта эгтара дикагIа дола хьалаш хилийтара, царна юкъе шерра социалистически яхь йоаржаяр духьа. Укхаза цар дика кхетаду хьалхашко латта декхараш Iалашъяте доккхийча бехктобхамех хилар, балха ханах кхетамца пайда эца безаш хилар. Иа-терхал а даь дикагIа вIаштIехьдаьккхад къахьегамхошта кхача кийчбелла, цар доаха толамаш а балха тIара легдарлонаш а гойтaлга. Уж гIулакхаш кхоачашделга шоашта тIалаьцад хаппа вIашагIъехкача партейни группаша, халкъа тIахьожама постана. Долла хIама шин метте хилийтар духьа лера тIахьожам лоаттабу цар.

Укх шера Урус - Мартановски района къахетамхоша тIаийца декхараш укх тайпара да: шоай кхашкара 29190 тонн ка бола ялаташ гулде, царех паччахьалкхенна 12500 тонн дIадала. Гуш ма дарра, дукха къахьега дезаш гIулакх да из. Дале а, белгалдаь мулаш дахара йоккхий тоpонаш я района ялаташ кхедерий.

С. МАДАГОВ.

Ка боза гурахьа дуъ ялат вай республике эгтара дукхагIа Грозненски районе кхедир укх шера. Колхозашкея совхозашкея ялат чуэцара вIашагIъехкача ялат чуэцара-транспортни комплексий коллективаша шоай низ дIакхоачар ду ялат ма хулла сихагIа чуэца гIертaш. Шерра яржай социалистически яхь кIи-марса комплексашка повцарашта юкъе. «Атагинский» яхача совхозерча комбайнеро **Дарзан Алхазура** 20 гектара тIа касарех уллар хьал а нийца 56 тонн ялат аьрдар цхьан дийнахьа. ЦаI-ах нормал дукхагIа да из.

«Гикаловское» яхача ОПХ-е дикагIболча комбайнерех волча Алиханов Хьасана хIанзле 156 гектара тIара ялат чу а нийца 448 тонн аьрдад.

Дика хоамаш ух Грозненски районе кхыча боахамашкара а. Дика хьокхам гойтар «Советская Россия» яхача колхозе комбайнеро **Сугтуханов Султана**. Цхьан дийнахьа 14 гектара тIара 37,2 тонна кIа аьрдар цо.

Ялат чуэцаш йоахкача комбайнашта тIехьа ца бесса гIертаги къахьегаш ба кхин чах мукъадолаш, уж оакаш боахка механизатораш а. «Грозненский шурий» совхозе латта оакаш къаьстта дика къахьег трактористаш **Радуев Зиявди Абдин Салманов**. К-700 маркаx йолча кхи болча тракторащ тIа боаз беш дийнахьа балха нормал совгIа 20 гектар латта оах царех хIарана.

Дангара денга дикагIа къахьег «Шалинский» совхозе механизаторашна. Цу боахама дикагIболча комбайнерех, хIора дийнахьа юкъера лаьрхIача 48 тонн ялат оардача **Айдунмаев Сеньлоти Федоров Юрий** хьалха хоам баьб. Кхы а дикагIа толам баккха нерагIдьлар цу боахама комбайнера **Висаев Абдулхьамида**. Норма 26 йолаш 53 тонн ялат аьрдар цо цхьан дийнахьа. Из а эгтара лакхера хьокхам хиланзар. Цу дийнахьа **Алиев Мосирпашас** 55 тонн ялат аьрдар.

Шоай новкъостешa санна дика лаатьала къахьегама овсарле цу боахама кхыча комбайнераша а.

ЯЛАТ ЧУЭЦАР 14 ИЮЛЬ ТIАКХОАЧАШ

Районаш	[illegible] (га)	[illegible] (га)	аьрдар (га): дерриге а	аьрдар (га): [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Шелковской	13400	13400	13040	—	100	21,2	38
Наурски	17950	17950	17060	—	100	14,0	10
Гудермесски	6730	6269	6000	210	94	17,4	17
Надтеречни	19770	17330	17130	780	87	12,2	—
Малгобекски	12000	10550	10011	710	80	10,4	5
Грозненски	40220	32390	30700	890	77	14,3	20
Сунженски	23000	18780	16305	817	80	35,4	31
Шалински	11500	8150	7004	[illegible]	60	20,2	10
Урус-Мартановски	7748	4667	4606	[illegible]	60	27,1	2
Ачхой-Мартановски	3323	3001	2871	186	90	25,3	10
Советски	880	337	337	91	38	14,5	—
Ножай-Юртовски	2471	[illegible]	368	24	37	13,6	—
Веденски	771	365	[illegible]	—	37	19,8	—
Назрановски	14600	4075	3000	440	31	24,0	7
Республикехь йолла	173866	138049	131044	4987	78	170	16

ДЕКХАРЕХ ДИКА ЛОАРХIАБУ

Шоаш пятилетка диъалгIча шера тIаийца социалистически декхараш дика кхоачашдара еррига тероначи кхоачамаш оарцагIлаьха къахьегача «Горскнефть» НГДУ мехкдаьттахоша ма хетта кайоалаш болх бу укх шера. Дика тIехкхоачашъяьй мехкдаьтте даьккхара ялх бетта план. Паччахьалкхен планагIа лаьрхIачул совгIа даьккхад 7100 тонн мехкдаьтта.

Из котало яккха вIаштIехьдаьннад дерригa техникo - экономически хьокхамаш тоа а деш, тIаийцача социалистически декхарех лоархIабарах. ПланагIе лаьрхIа хинначул къахьегама овсарле 1,2 процент лакхъяьй. Цун чотах даьккхад планал совгIа мел даьккха мехкдаьтта. Мехкдаьтта тIоаташта низ тIалоаттабара дола яий скважинашка чуахийтара ялх бетта план 101,8 процент кхоачашъяьй. Цу гIулакхо а торо хилийтай скважинашa луш дола мехкдаьтта дукхагIа хилийта. Скважинех пайда эцара паччахьалкхен план а йиза кхоачашъяьй.

Ши-шегIа хьакхинка дащ уж къахьегама толамаш. Цун керттердар да хьинар кхоча деш болх беш болча мехкдаьттахой къахьегам кхетамца вIаштIехьбаккхар, социалистически яхьи цунна кулгалделгех цIенхашта тоадар. Планал совгIа продукци мехьхала яккхарах, электроэнерги кхоирах, зехьа мехкдаьтта ца дойтара тIадерзадаь дукха балхаш дарах хьалхарча ах шера НГДУ коллективо паччахьалкхенна баь пайда 6Iаь эзар сом да. Мехкдаьттен газ йоахача управленена укх шера хьалхарча квартале Еррисоюзни социалистически яхье итогаш йича прiзовой моттиг а хьожаеш, ахчан премi елар.

Мехкдаьттахоша цхьана балха тIа доккха дакъа лоац управленерча рационализатораша. Ялх бетта цар кийчъяь а производства юкъейиихьача 38 рационализаторски предложене производствана 38 эзар сома пайда бу шера. Кхомбарам хьурматдара тIехьа а тIоагIа къовсам лоаттабу «Горскнефть» НГДУ мехкдаьттахоша. Цхьа а дошка берпат даьннад. Хьалхарча ах шера цар кхоаьй бархI эзар сома мехьа цхьа миллион совгIа киловатт - сахьат электроэнерги. Оборудовани электроснабжене прокатно - ремонтни цеха коллективо доаторэнергетически ресурсаш кхоаяра тIехьа чакхъяьхача мероприятеша шера паччахьалкхенна беш бола пайда 9,2 эзар сом да.

Мехкдаьттен газ йоахача управлене цехашта юкъе яржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай Газиев Каид Юсуповича кулгалдеча мехкдаьтта доахача шоллагIча цеха коллективо. Духхьал цо ше ах шера планагIа лаьрхIачул совгIа даьккхад 6996 тонн мехкдаьтта. Скважинех пайда эцара коэффициент 0,995-нега кхоачаяьй, из хул планагIа лаьрхIачул дукха а лакхагIа. Къахьегама овсарле лакхъяра задани а цхьа процент гаргга тIехкхоачашъяьй.

Новкъосташта хьинаре къахьегарца хьокхам а телаш, шоаш санна къахьегара кхыбола мехкдаьттахой оарцагIбоахаш ба мехкдаьттен газ йоаха операторaш Х. Басханов, Р. Рыбалко, П. Зирченко, В. Ширяев, А. Ширяева, насосни установка машинисташ Т. Маслецова, А. Растригина, КИП-ей Автоматикан электромонтераш А. Москаленко, А. Новиков, кхы дукхахбераш а.

ХIара цеха, бригада коллективаша, хIара мехкдаьттахочо шерра социалистически яхь а йоаржаль дукха творчески балхаш ду шоаш тIаийца декхараш дикка кхоачаш тIехкхоачашде дере. ИттлагIча пятилетка диъалгIа шун бIарчча пятилетнен хьинарeча къахьегамца белгал а йоаккхаш, шоаш кийчду мехкдаьтта тIехдикка мара ца хилийта лерхIаш ба уж.

Е. ИВАКИНА,
«Горскнефть» НГДУ планови отдела начальник.

РСФСР БУВЗАМА МИНИСТЕРСТВО ВIАШАГIЙОЛЛАРАХ ДОЛА

РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиумо сопам бу: РСФСР союзно-республикански бувзама министерство вIашагIйоалла.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **М. ЯСНОВ.**

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь [illegible]

Москва, 1979 шу 13 июль.

НАХА КХЕТАМ БАЛАРА БОЛХ ТОАБЕШ

КОЛЛЕКТИВА НИЗ БОККХА БА

Идеологически балха эффективности дикали лакхъялия яргйоацаш лаьрхІад ХХУ съездо, кхетам балара дерригa гІулакх вІашгІехьдаккхара комплексни шиъ лелабергболаш декхар оттадаьд. Иштта белгалдоаккх из «Идеологически, политико - кхетама болх дІахо тоабарах КПСС ЦК-ас баьчн соцам тІа а. Наха коммунистически сакхетам чубоссабара даькъе вай парте программин лерхІараш кхоачашдара шерра тоpobаш луш йола духовни материальни потенциал йолаш да вай хІанзле в.

Цу достамагІа кІезига болх бац «Октябрьнефть» НГДУ партномо, тха управлене юкхьанцарча партийни организацешa лаьхбу коммунистий бехктонхам, идейнии нравственнии даьнге царех хІаранегара доагІар дизза хьадех.

Дуккхача масалаша дог тешаду вай, гІулакха толам балга керттерча даькъе дух хьал коллективах, цигарча моральни хьалах тийша долгах. Цудухьа НГДУ партийни организаце йоакхо ю укхаза коллективизма уйла хилийтара цаьха терко ярен доагІар дизза хьадехарен. Лакха политически сакхетамн организованности хилийтара, рузкъанна тІехьакхувраццa, малар тІехдоахараща, хулиганство ледаеращa машар ца хилийтара. ХІаьта из дотая вІаштІехьдоалача, вІаштІехьа доаца хІамаш теркал яь дош ца дисача моттигашка аморальни гІуликхаш мот-тиг хилац.

Масала, тха управлене №№ 1 а 2 а йолча мехьлаьттен гази йоакхча цехашка новкъосташка, вІашн гІо дарца лел гІулакхаш. Чоаргіа уйла тІайохийт кхетами болх хІаранеца къаьст-къаьста бара. Укхаза теркал ца ен йитац общественна духьала гІулакхаш леладеш йола моттигаш, лира жоп дех шийн гІулакхашца коллектива сэй доадеш волча хІаранегара. Цудухьа геттара кІезига хул укхаза къахьегамен производственнии дисциплина, общество вахара - лелара кормаш телхаеш йола моттигаш.

Цигарчоа вІалла тара а дац хьал, гІулакх вІаштІехьдоаккхача хІана укх сахьате партийни организаце дер гуш доацача, идейно - кхетама болх кхоачам болаш ца бечa, нийсача гІулакхий принципаш мела лелаеча, морально-политически хьал унахаІена ларда тІа ца оттадеча электрооборудоване прокатно - ремонтни цехе. Цу тайпара коллективаш тха дукха яц а, уж халахёте а, йолаш я. Цудухьа тхоай декхир лоархІ оаха дикагІчар опыт дІайоаржаярах, хьалхле лелара дакъа коммунисташка дуккхагІа кхачийтарах, кадрай бехктонхам лакхбарах, общество вахара - лелара нормаш телхараш кхетаргбола наькъаши формаши леларах.

Боккъонаш телха ца яйтара, социалистически доалахье шийн метте хилийтара дикка болх бу тха НГДУ халкъа дружинаша, халкъа тІахьожама группаша, повкъистий судаша. Цу гІулакха белгалагІа дола масал ля скважинаша капитальни лаьтта кІалл ремонташ еча цеха новкъостий суд. Цо шийн балхаца новкъостал даьд цехе производственни дисциплина дикка чІоагІъяра.

Нравственни кхетам балара, социальнии боахамен практикана зе деш дола доккха во да бІаьш шерашка наьха сакхетам чу йийхна капийбуржуазин, частни доалахьенна тІаккера психологи.

Обществагара дуккхагІа хьадаккха а цунна кІезигагІа дІадала а гІертан хилар нах Іехабайт, доапар дувцийт, социалистически доалахье лечкъайт. Иштта мара кхетам йиш яц аьнна хет сона автотранспорте ца даьр даьд яхаш издеш йола «практика», е паччахьалкхен автомашинех шоай гІулакхаш кхоачашдар духьа, шоаш бІаьхий хилар духьа пайда ийбелга.

Халкъа тІехьожамхоша, НГДУ планово - экономически отдело цкъа санна дуккхаза а тохкамаш даьд автотранспортах пайда мишта эц хьожаш, хІаьта хІара уж массаза хьаж укхаза цІенхаштта кхоачамбоацараш гуча а даьхад. Хиннача ховмашна хьожка уж деш дийцад партномо, цхьабакъда нхы ер ма дий аьнна гІулакх тоадаларгахьа хІаизалда хьа тхона карагІдаьнна хІама дац.

Наьха сакхетам баьдберзабеш, обществення проблемаш миччa бесса хилча а бебаьхa ца хетийташ дола пирнча хамех ихедьки дегаза гІулакх да шийгарча балхах пайда а эцаш зуламаш леладар. Уж тайпа моттигаш шийн хІара деннарча практически балха тІа нийсъенна тхо партнома. ХІаьта, халохете а, къаьнарча буржуазин моралн цу форма дукхагІа воздействи ераш тха кулгалхой цкъадола даькъа а да.

Хеталу, шоашла довлахьачча, авторитет а эшшаш йола эшаш а йолаш болча цу наьха ца хилча кхы хьан хила дело дикагІа дола нравственни гІулакхаш, марксистско - ленински уйла, коммунистически идеялех бола тешам. Цу тайпара кулгалхо шийн эхь-юхь а доадий дІаволалу, шийн хьашташ общественнычарел лакхагІа лоаттаду. Тхо НГДУ партномо цкъа йийца Інйнадацар управлене начальника заместитела вон, Воронина балха стили методаши. Партномо еннача рекомендацегІа балхара дІаваьккхар из шийн нарча гІулакхах пайда а эцаш цо зуламаш леладарах.

Белгалдаккха деза, сага нравственни кхетам балара, духовно из дегІавоалавара уйла чІоагІагІа тІайохийтилга юкъарчал доацаш парте оттадаь керттера декхар кхоачашдарца — советски халкъа хьал-торо лакхъярца дувзаденна хилар.

Цу хьалашка кхетам балара чІоагІа лоархІаме гІулакх да социалистически мораль телхаераш наха бехке бергболен дегаза хетаргболен хьал оттадар. Цхьабакъда, спекуляцеца лоаттабеча къовсаме тхо хІанз а тхоай партийни организаце Іомадешадац къахьегама коллективашта хетарех, дог тешадеш йолча методех, закона низах, нешта аьлча, тха тхоай мукъагІа йолча средствах пайда эца.

ХІаьта из къовсам хІара денна лоаттабеш хила беза, хІана аьлча, спекуляци дІаяккхара спекулянташта массе догІпрахьара, общественни санна, иштта административни а воздействи ергйола паьккин леха деза. Цудухьа правительства бакъахьа даь гІулакх да хІама тІехдоахача наха ийдеча дефицитни товараш махках ІстІатохилга. Бакъдар аьлча, цу цхьан хинна общественни тІахьожам чІоагІ а бен, халкъа депутатий городской Совета торгови инспекцеца дукхагІа эша а луш цу тайпара, паччахьолкхен торгови сетера дефицитни товараш спекулянтий кара кхоачаргдола дерригa наькъаш леха а дехкаш.

Оаха, «Октябрьнефть» НГДУ коммунисташа, массаза къобал а ю, хьа и доац КПСС ЦК соцам тІа оттаь положенеш, тхоай къахьегамца гІо де хьожарга тхо КПСС ХХУ съезда решенеш кхоачашъяра.

Б. ВРЕСЛАВСКИЙ,
«Октябрьнефть» - НГДУ оператор.

Дуга дІадийнача кханкахий детта вІаштІехьдоалийтаргдола водно - шедрински канал кьадеш латт. Цига балхаш дІахьош ба Шелковски хин боахама гидросооружений гІишлонхой, канал сихагІа хьалдаь дакхара шоай хьинаре низи ца кхобеш къахьег цар.

СУРТА ТІА: Канал хьалдеча.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

РОСТОВСКИ ОБЛАСТЬ. ЦІенда, цхьатарре чуцаш латт алаташ Егорлыкски района Кирова цІерагІча колхозе. Техинко хаддаиза болх белга Іалашдар, кхашна балхаш деча колхозхоита дика гІулакх дар дузьа йолла хІама къалхкагІе а теркалдаьд укхаза.

Ялатаm чуэцача - цІаувзача дикагІа йолча бригадех цхьаннена керте латт коммунист, КПСС райкомa член Оганес Манукян. Цунца цхьана къахьегам ва цун ворхІ воша. Укх шера ялаташ чуэцача цхьан дезала звено декхар тІаийцад йиъ комбайна бункерашкара 50 эзар центнер алат дала.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа): вежарий Манукянаp — Карапет, Манук, Иосиф, Оганес, Араманс Арминак, Ишхан, Валерии.

Е. ПЕДКРЕ сурт.
ТАСС фотохроника.

ПЯТИЛЕТКА КХОАЧАШЪЯЬРАШ

Грузовой автотранспорта объединене 25 шера къахьегаш ва шофер Головченко Григорий Ермолаевич. Шин шерей ах шерей иттлагІча пятилетка задание кхоачам а яь, тІайоагІача пятилетка юолагІча шера чотах къахьегаш ва из. Ше санна болча новкъосташта юкъе производственни хьонхамаш тІех хиларш из белгалвалар малагІа балхан да? — хьыттер из Григорий Ермолаевич болх беш волча № 2 йолча автоколонна начальникага А. Михайловга. Цун бахьанаш дукха да, — аьлар цо — Ше беча балхах чІоагІа ваьшаш из дукха безаш ва Григорий Ермолаевич. Цкъа ше дІахьожаваьча предприяте хадданза болх беш хьавоагІа из. Цун гІулакхаш, оамалаш яйлача предприяте кулгалхоша атта хьахецац из. Балха ди йистедаьлча кхоана шийн де дезар фуд а хайна мара цІаводаш оамал яц Григорий Ермолаевича. Тха объединене кора эггара хьалхарчарда рейсагІа арайоал из тІаьола автомашина хІара дийнахьа. Автотранспортах пайда эцара коэффициент цунчул лакхагІа йолаш цхьаккха водитель вац тха. Наь-къа араваьлча сиха лелаю цо шийн автомашина, цхьабакъда, лелаяц наькъашка лелара боккъонаш телха а ен-и. Цу гІулакхо тхоо кулийт дукха доаги кходе. Цун балхах лаьца уж санна дола масалаш кхы дукха доаладе йиш я, аьлар автоколонна начальника Михайлов Алексея.

Цхьанкха шу дІадахийтац Григорий Ермолаевича предприяте дикагІвола водитель шийца яхье валаре тІа а хьайха цунца яхь ца лелаеш. Яхье баьшарашa шоаш тІаийца декхараш йиита кхоачашду хьожьаш деяна учет лелаю, шоай производственни хьонхамаш тІа-тІа тоадара тІагІертта къовсам лоаттабу. Цу гІулакхаша я кердача къахьегама толамашка кхувл Головченко Григорий. Цхьакха смена дІа-хийтац цо шийн норма 200 процент е кхы тІех кхоачаш ца еш. Цудухьа цунгара хьонхам а ийбеш, хьинаре къахьегаш бола шоферашa дукха ба объединене. Шийн болх дика дІабодаш хиларах кхоачамбаьІеш вац из. Цо дукха гІо ду, шийн балха дикагІйола методаш, толашагІйола опыт дІайоазийт новкъосташта. ДикагІвола хьехамча тешаме новкъост хиларах тарра дуккханеша сий ду цун.

— Тха Ермолаевич (иштта оал цунах предприятерча водителаша) непсе ваха ва хьатІаэтта ва. — йоах цунца къахьегаш бараша. — Цхьабакъда, из тхоах къастар дезац тхона, хІаьта коллективацара цун безам а бокхa ба. Цудухьа магаш цунна шийн шолагІа дезал лоархІача объединене коллективах къаьста. Шийн даь никъ кара а лаьца укхаза водитель волаш къахьегаш ва цун воІ Головченко Анатолий Григорьевич а. Да санна дика болх беш хиларіа белгалваьнна ва из а.

Григорий Ермолаевича енай «РСФСР автотранспорта министерства дикагІвола водитель», «ИйслагІча пятилетка ударник» яха сийлен цІераш, «Знак почета» яха орден, ленински юбилейни медаль, «Социалистически яхье котаьлнар» яха пхиъ сийлен Знак, кхьола совгІатиш.

Итт шу совгІа да мара яц цу объединеверча самосвала тІа шофер волаш Асиев Сулейман Вахаевича болх бу. Нагахьа саг вац укхаза из ца вовзаш цун сий ца деш. Хьинаре къахьегарца, балха тІа, гІулакхаца хиларах, бьте даим хьонхам телаш къавоагІаш хиларах даьннад цун сий коллективе. Цхьаккха бутт дІабахийташ Сулейман Вахаевича паччахьалкхен плая тІехкхоачаш ца еш. В. И. Ленин ваь 110 шу дузача денга иттлагІча пятилетка задания кхоачашъяра ше тІаийца декхараш шин шерея ах шереи кхоачаш а даь, цкъа шу совгІа ха я цо цхьайтталагІча пятилетка календарах къахьега. Цу дезача денга кхачалехье тІайоагІача пятилетка шин шерен ах шереи задания кхоачашъярах рапорт дала лерхІаш ва Асиев Сулейман. Цох теша мегарга, хІана аьлча, ше денна дош, лерхІаш дар даим дизза кхоачашдеш оамал йолаш ва из. Оасаре болх а беш, производственни хьонхамаш шийн дика хилийтарах хьалхашка латта декхараш кхоачашдаь ваьннарг лархІаш коммуниста Сулейман Вахаевича. Цо дика кхетаду ше лелаеча коммунист яхача цІеро шийгара дІадехаш дар дукха долга. ЦІенхаштта къовсам лоаттабу Асиев Сулеймана балха тІа нийсалу кхоачамбоацараш дІадахара къахьегамен производственнии дисциплина телхаерацца машар бец цун. Кхьча бесса хила йиш а яр Сулеймана. Объединене юкхьанцарча партийни организаце партбюро член ше хиларах тарра каст-каста партбюро заседане дувца уттадайт цо уж дешаш. Нагахьа санна шийгара гІо-новкъостал эшаш молагІа водитель шийна тІавеча дега чІоагІа товж а кулаш цунна эшачунга хьож из. Уж оамалаш, гІулакхаш шийх доахкаш волча цунах оал новкъосташа башха-дика производственнии общественнии вьле.

Производства экономически эффективность лакхъяра объединене коллектива лоаттабеча къовсаме шийгара доагІаш дола даькъа лоацаш ва Асиев Сулейман. Кхомбаран хьурматдаран тІехьалъначa социалистически яхье а дика кайоел цун. Укх пятилетагІа цо ххоадаьд шиъзи ахи эзар килограмм доатор, массехк покрышка.

Хьинаре къа а хьегаш цо даьхача толамий а дика мах баьб Коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цІия аваря йоацаш болх беш ва яха знаки енай цунна. Иштта Сулеймана наькха тІа лепаш я «ИйслагІча пятилетка ударник» яха сийлен знаки «Социалистически яхье котаьлнар» яха массехк знаки. Шийн болх тІа-тІа тоабеш дІахо а хьожам телаш къахьегара бола къовсам лаьгІбалийтац цо.

Б. КОСТОЕВ.

Теори балхаца ювзаш

Дикача къахьегама толамашца дІабахача ялх бетта паччахьалкхен планаши тІайица социалистически декхараша кхоачашдир тха заводо. Продукци арахецарен ца маькхальккхарен планаш тІеткхоачашъяьй. Цифраща аьлча, ялх бетта плацагІа лаьрхІачул совгІа 184 эзар сома продукци арахийцар, хІаьта цу юкъе махкалькккхар 220 эзар сома маьхаяр. Цунца цхьана лакхьенай къахьегама овсарле а.

Тхоай планаш кхоачашъяраl совгІа, оаха паччахьалкхена 36 эзар сома пайда баь йола производствана автоматизаци механизаци а еш, керда технологи балха юкъейоалара 14 мероприяти чакхъяьккхай укх шера дІабахача ялх бетта. Иштта 11 эзар сом кхоадатад къахьегам Іалаши ларда тІа вІаштІехьбаьккхара тІаерзаьь чакхъяьхача мероприятеи. Укх ялх бетта енначa барайтта рационализаторски предложенеш цхьайтта балха юкъейихьай.

Коллективе иштта толамекъахьега дуккхача даькъе вІаштІехьдоалийт болхлошта идеологически, къахьегама, политически кхетам лугтa дика вІаштІехьдаьккха хилар.

ЛоархІамегІа дола дешаш дувцаш цахаддаш лекцеш еш, семинараш чакхйоах, собеседоване ю болхлошца. Цу балха боккха терком тІаухийт теоретически материалаш хоадам боллаш долча производствени масалаца дувзара.

КПСС ЦК «Идеологически, политико-кхетама болх дІахо тобарах» бола соцам арабаларца дувзадена заводе къаьстта теркам тІаухийт пропаганден агитацен хоадам болаши болхлошта юкъеи делара. Цу соцамо хьинар айдаьча коллективо кхы а шерагІа йоаржайир социалистически яхь, кхомбарая хьурматдаран тІехьа лоаттабеча къовсаме хІаране бехктонхам лакхбир. Цунца бузбайенна беча балха лоархІаме моттиг дІалоац экономически дешара системо.

Тха заводе экономически, политически комсомольски дешаца юкъезов ба берригнех 80 процент бараш. ДукхагІа болча лалуегІараша закъа лоац шо-шоай планаши социалистически декхараши оттадеча. Социалистически яхь лелаелга дегІадоаладеча гІо ду экономически дешара школашка хьалха латта производственни опыт Іомаярои из дІайоаржаяроu.

Заводе шоайла яхье яьначa цехашен участкашен цаІ шолагІчуя тІехьа ца йиса гІерташ 100 процентал тІех кхоачашъяьй шоай производственни планаш. ХІанз заводерча 28 бригадах цхьаннегара дІайиккхар шоашта хьалхашка латтача декхарех толамца лоархІаньй.

ИттлагІча пятилетка диъ шера план кхоачашъяьй 140 саго. 1981-ча шера чотах къахьегаш ва шийтта саг, хІаьта укх шера йиълагІа квартала чотах къахьегаш ва 255 саг. Ходаллад тоаденнад керттерча производственни фондех пайда ийбелга, фондаша юха хьалур 5,4 процент дукхагІа тиннад, арахецача продукце дикал лакхъенай. Иштта лоаркІам болдаш кІезигденнад тайп-тайпарча бахьанехь дІаийцачер машинкаш заводе юхакухьийтилга.

Карара шу чаккдалеще завода коллектив даго я дика да Знак йола продукци 240 эзар сома маьха арахеца.

И. БАЛКОЕВ,
тха штато воаца корр.

Цхьан предприятера хоамаш

Шера баьча балха отчет ялар

Укх денош Грозненски производственни швейни объединене № 3 йолча цеха партийни группо ше шера баьча балхах отчет елар. Доклад яьча партгрупорга Е. Матыяс хоадам болаш дийдар иттлагІча пятилетка диълагІча шера планаши социалистически декхараши кхоачашдара къахьегамхой оарцагІбоахаш баьча организаторски массово - политически балхах, коммунистий авангардии лоархІамах.

Коллективе ах шера план толамца кхоачашъяьй, лийрхІачул совгІа 3700 сома маьха продукци кийч а еш. Цеве цхьайтта саг ва В. И. Ленин ваь бІаь итт шу дизарга шоай пятилетка кхоачашъергъал аьнна дош а денна хІанз кхычарна хьонхам гойташ къахьегаш.

Бакъда, балха тІа кхоачамбоацараши халонаши нийсъялар бахьан долаш алхха июнь бетта план кхоачашъе карагІдалензар коллективана. Бахьан нах тоъаш ца хилар, джинсови кІадах хІамаш тегилга хийцца лелаш ца хилар.

Отчетия юкъагІа коммунистана производства эффективности продукци дикали лакхъяре дешаш каст-каста шоай собранешка дувцаш хиннад, дисциплина телхаерий гІулакхаш къестадаьд.

Коллективе дикаца хьехабеш ба кагиркоl хьехамчаш коммунист А. А. Петрова, И. С. Шевцова, М. И. Столярова, кхыбараш.

ХІаьта а КПСС ЦК «Идеологически, политико - кхетама болх дІахо тоабарах» болча соцамо дІадехарашка хьежача хила ме боагІара бац кагирхошца, ерригача коллективе а беш бола кхетама болх, яхаш дувцар собране къамаьлаш даьчар. Парте мугІараш хьалха латтача болхлошца шердара а кІезига теркам тІаухийт партгруппо.

Цхьан дешаца аьлча, собране дІадийхар партгруппа лехал дІахо йоагача хана кхы а айделга, цо чакхдоаха гІулакхаш наьха хьинар кхы а лакхагІча боарем тІа довккхаш лакхдара тІаерзаь хулга.

Ярмарке баха кийча ба

Укх шера 10 июле, г. Москве оптово - торгови ерригсоюзни ярмарка дІайолалургья 1980 шера нахага бохка кийчбеча тІабувхача гІирса хетаьь.

Цу дента хьалхле а кийчо еш хиннаб объединене. Моделий ерригсоюзни ЦІен художникаш хьежачул тІехьагІа цар дика могаль йола 230 модель Москве дІалхьийтара кийча латташ я.

Дунен халкъашта юкъера бера шу ер хиларах къаьстта йоакхо еш хиннаб модельераш эггара магий бараш раьза бара.

Ярмарке дакъа лацара баьча кийчон балха керттера дукъ экспериментальни цеха къахьегамхошта тІадижар. ХІана, шеко йоацаш, ала йиш я цар из декхар дика ка маьхала а йоллаш кхоачашдаьд аьнна. Дика ка йоалаш къахьийгар конструкторашa В. И. Сулий, З. И. Андиловас, М. Г. Демурчана, Ю. Сарычевас, кхычар.

Цар уйлаши лийрхІараши боккъонца кхоачашде карагІлаьлар гонзача хІамаш тегараштa А. К. Асмиловскайна, Р. Ф. Слюсаревайна, З. Сибгатулинайна, В. Н. Белолишецкаяйна, иштта кхычарна.

«АГРОМАШ» — КОЛЛЕКТИВНИ ТОХКАМХО

Болгари, Венгри, ГДР, ПНР, СССР, ЧССР чуйоагІаш йола дунен халкъашта юкъера общество «Агромаш» юрта боахама, деррикел а хьалха цун эггара дукхагІа къахьегам чулоацача доакъошта — баьцадаараш леладара, бошамашта, комсаш леларa яна техника кийчъеш я. Общества координаци ю комплекски механизацена эшача машиний система хьаяра балхашта, цу техникана испытани ю, цун специализировании производство вІаштІехьйоакх. Цу тІа а кІаря цига дакъа лоацача мехко арахец ше проектировани яь уздаш.

Эггара хьалха «Агромаш» балхаш бІаргадайпад сона ворхІ шу хьалха Москве «Сельхозтехника-72» яхача дунен халкъашта юкъерча выставке. Цига хьахьийнхача дуккхача машинех сенсаци хилар кхы меттел эггара йоккхагІа опыт йолча механизаторашта а. ХІаьта уж цедбаха зала ма дий.

Цу тайпарча машинех цаІ яр СССР, ГДР, Болгаре специалисташа цхьана хьаяь йоллагІча хаоттамагІа лела ялх ряд йола ши-шегІа лела свеклаш чуэца комбайн КС-6. Сона дийцар, цунна испытани е Болгаре тайп-тайпарча меткий министерствай викалаши инженераши баьхнабар ахаш. Цхьан сахьата 60 тонн свеклаш хьа а лькa 10 минута цига мел хинна машинаш царех еттар КС-6, цига хиипараш цец а боахаш. Из комбайн конструкци а оттаь хьаяьй геттара лоацача хана — кхаь шера.

Москве хиннача выставке СССР тракторни юртбоахаен машиностроене министра заместитела Тарасовга хьыттар аз:

— КС 6 хьаярат совгІа кхы малагІа декхараш кхоачашде вІаштІехьдьйнод «Агромаша»?

— Эггара хьалха дукха хІама ца лоцаш нийгьий комсаш помидораш, нарсаш чуэца машинаш, — жоп делар цо. — ХІаьта уж я лоацаца хана.

ДІадахача шерашка хинна событеш дагалуш аз цу юкъа «Агромаш» мел боккха гІо баьккхаб дІагойтара. Цунна чудоагІаза мехкаша хІанз онда моттиг лоац сома, баьцадаарий, комсий производстве. 1976 шера, масала, дунен баьцадаарий производстве цар лаьца дакъа 12 процента комсий производстве — 12,6 процента дар. 1977 шера цар чуэца 6221 эзар тонн помидораш, 1781 эзар тонн нарсаш, 1894 эзар тонн хохаш, 5870 эзар тонн кабуц... Масштабаш дувцалта йоацаш, йоккхий я. ГІулакх иштта дале а, дегІаухаш латта хьашташ кхоачашдара, кхы дІахо а шерье еза производство. ХІаьта из дулургда эггара хьалха шеррача механизаце, кхы а толлингІа йола техника арахецара кІийлен тІа.

1976—1978 шерашта йолча специализацен кооперированен хьакъехьарча соглашене тІа я дукха кердаяраш а юкъе йолча 62 машина цІи. Хоалуш дегІаух вІашн еза поставкай боарам а. 1976 шера, аргда вай, «Агромашерча» товарооборота юкъара боарам 31,7 миллион сом дар, 1977 шера — 50,3 миллион, 1978 шера — 64,5 миллион сом. Белгалдоаккхарга аз хІанз вІаши лоаттаеш йола машинаш дукхалера дийлача лоараш йолча тайп-тайпарча машиний лоархІам йолаш хилар. Иштта Болгаре шерра шера кхухьийт шийн партнерам долча мехкашта комсий бошамашта лаьрхІа йола 4 эзар трактор, 3 эзар тарrга росcaда дІайогІа машин; Советски Союзе — 8 эзар тракторий ши-шегІа лела помсии бІаьш безаний культиватораш, лаьрхІа дола нохараш, ,пиквоши маклаш, дукха кхы техника.

Ерригаша вай мехко доазол дехьа дІакхухьийта юртбоахама чапточа бІаь гарга цІи йолаш я — гусеничнии чархаш йолей тракторaш, ялат чуэца комбайнаш, томаташ, свеклаш чуэца комбайнаш, лаьтта тоадуи дІайиийнача хІамашта гІулакх дуи, бешамашта баьцадаараш хьежкІаш кхарташ. Эх лелабара балхашта механизаци ю машинаш. Шийн аргІанна СЭВ членаш долча кхыча мехкашкара СССР хьаккхьь кховаткъа тайпарв машинаш — болгарски тракторaш, селлкаш, сомийн комсийн беша машта йола механизмаш, Чехословакера тракторaш, кхиртолаштa гІулакх ду польски техника.

Укх шера «Агромашага» тІиллачча партнераша цхьан оттаерсья 29 теме. ХІара холдам боллаш йолча цу тайпарча моттиге бемалдаьккхад цу е вокх темах болх беш хьаддача мехко дердар фуд, СССР, масала, ялх моттиге координатор я, вйс моттиге кхычарца цхьана балхаш деш я, хІаьта ворхІ моттиг я хьадер цунна лаьрхІа деш. Цхьана къа а хьийга дІадахача шера мйс темах йолча машиний опытни образецаш кийчъяьр. Итт темах йола керда болх бербола агрегаташ хьа а яь испытанех чакхъяьхар.

Практико хьахьоккхача тайпара, «Агромаша» машинаш дикка экономически эффект йолаш я. Эггара хьалха кулгаша ду балхаш кІезигдаи чотах. Дуьца деий-тем мел чоахкаe дикхараш къоестаде дийлар конструкторий. Машиний гІулакх хила дезаш йола хІамаш геттара йола а кулгашца хьайоахил хилча а чІоагІа довзия цха езар яраш из ярий. Хеталора юлург а йий-тем комсаш хьайоахаш барий къахьегам кІезига е аттача боаккха-лургбола машин аьнна? ХІаьта СССР, Болгаре, Венгри конструкторашa хьаьий комбайн. Цар дигадохкарагІа аьлча, оттаьяр цул кІезигагІа йочол па доалло культура томатош чуэцача комбайна конструкци а. Из я бІаь сага бу болх беш йола СКТ-2. Цунга гІорташ балха овсарле нелаш я баьцара горошки комсаш чуэца комбайнаш а.

ХІанз 1981 — 1985 шераш та йолча планашта координаци ен да СЭВ членаш дола мехкаш. Советски специалисташа дІачуденнаa 1990 шерага кхачалца йолча хаиа перспективо йола машиностроенна координаци кооперированни яра хьакъехьара кхоашта хетаваш. Цар тІа лаьрхІад лакха дикал йола юртбоахама техника арахецара низалаш ца эшаш долча мехкий хьашташ кхоачашдара хила безача боарамга кхоачаден шерде. Советски мехкаозгІюрахьара программа кхоачашъеча дакъа лоацаш хургья 300 гаргга промышленни предприятия.

Укх йІаьххача хана йола пачнот хьакъенцеца хьекапе, таххапе а «Агромаша» тома чу хьахулаш латт шоалагІча ноахалах йола машинаш — балха овсарле лакхагІа йола, хІамий кхон дикагІа бу, шийна Іуналі деча персонала къахьегама эша хьалаш Іалаш ду.

Сона юха дагаух ворхІ шу хьалха министра заместитела Тарасов Николайца хинна къамаьл. Цу хана лехама лостамех цхьаще хьинипе дийцар ші карданни, аьса, шестеренчате системашта метта гидротрансмисси а нолаш йолча ялат чуэцача комбайнах. Кхачала гІонда йолча передачи ІалашдергдаР балий сухалаш йокнкача диапазоне тайжи харжа, хІаьта из чІоагІа лоархІаме а да Іоджка ялат чуэцаш. Из вай мехка климатически хьалашка нагахьа мара ца хулаш дола тІама мичад. Цул совгІа, гидротрансмисси йола машин лелае аттагІа я, цунна лла гІулакх а дикагІа дулу. Конструктивно компактнегІа я из. Долче, кхыча агрегаташ габариташ жІамигІлу, маневреннегІа хул.

Цу хана, ворхІ шу хьалха еш алаха лоxама лостам мара бапар. ХІанз СССР-еи ЧССР-еи специалисташа гидротрансмиссеш серийно арахецаш ши-шегІа лелача юртбоахама машинаш тІа оттаяра балхаш деш ба.

«Агромаша» гина чуэъ экономически Іалама-техническии даькъе цхьана гІулакхаш леладара программо чулоац СЭВ членаш долча мехкашта эша юртбоахама техника дунен халкъашта юкъе къахьегама бекъара совлеший чотах Іалашъяр. Цо гІо ду дуккха чоалхане декхараш эггара лоацагІча ханашка, дІадодар геттара кІезигагІа а долаш лакхача технически боарама Іалашде.

Дмитрий САСОРОВ,
АПН корреспондент.

Астраханска форда кемаш деча заводе віашагІъелле лаьнай 200 метр кІоаргача хин бух тІара 6000 метр кІоарга бурув теха мехкдаьтта скважинаш яха лаьрхІа форда тІа гІоаль лела установка. Установка мальненаш «Рауна - Реполь» яхача фински компания хеннай верфе кийчъяьй, хІаьта дІаоттаьр «Арамко» яха фирма я (США). Иза боал комплекс Каспе мехкдаьттахошта лаьрхІа я.

СУРТА ТІА: Астраханска заводе стапелаш тІа латта буровой установка.

М. РЕДЬКИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

ПЯТИЛЕТКА ТЕШАМЕ ГІА БОАХ

1979 ШЕРА ХЬАЛХАРЧА АХ ШЕРА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЭКОНОМИЧЕСКИН СОЦИАЛЬНИН ДЕГІАЙОАЛАЯРА ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ПЛАН КХОАЧАШЪЯРАХ ЙОЛЧА ИТОГЕХ БОЛА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР СТАТИСТИЧЕСКИ УПРАВЛЕНЕ ХОАМ

Шерра социалистически яхъ а йоаржаль Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхоша 1979 шера хьалхарча ах шера керда толамаш даьхад республика экономически социальной дегІайоалаяча. Промышленносте, юрта боахаме, гІишлоюъеча, транспорте, кхыча доакъошка къахьегараша кхоачашъяьй 1979 шера хьалхарча ах шера заданеш.

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

1979 шера хьалхарча ах шера продукци маьхала якхара план республике кхоачашъяьй 101,8 процент, цун республика Министрий Совета карарча промышленносто — 102,9 процент.

Промышленноста тайп-тайпарча доакъошка 1978 шера цу ханаца вийсдича арахеца продукци алсамъяьйвай укх тайпара:

Электроэнергетика	— 2,2 процент
Мехкдаьтта доаха промышленность	— 2,1 процент
Мехкдаьттачакхдоаха промышленность	— 4,8 процент
Машиностроени металлообработкен	— 5,3 процент
Кхачан промышленность	— 23 процент
Микробиологически промышленность	—14,9 процент

1979 шера хьалхарча ах шера продукци маьхала якхари производство тІакхета ри объединенешкен предприятешкен гІолла укх тайпара да:

Предприятей цІераш	1979 шера хьалхарча ах шера план кхоачашъяр процент	1978 шера цу ханаца вийсдича 1979 шера хьалхарча ах шера процент
В. И. Ленина орден долаю «Грознефть» объединени	101	102
«СевКавнефтегазпереработка» яха Грозненски производственни объединени	102	98
Химически реагентий Карабулакски завод	102	107
«Грознефтеоргсинтез» яха Грозненски производственни объединени	100,6	108
«Красный молот» завод	100,5	105
«Оргтехника» яхача Грозненски производственни объединене «Электроприбор» завод	101	108
НПО «Промавтоматика» опытни завод	103	110
«Пищемаш» завод	102	108
ГІ. Ахриева цІерагІа «Электроинструмент» завод	103	101
«Трансмаш» завод	105	108
«Нефтехимзапчасть» яха завод	101	105
Электромеханически завод	101	116
Медицински инструментий Гудермесски завод	106	104
Грозненски ремонтно - механически завод	109	108
ВННО «Союзавтоматстром» опытно - экспериментальни завод	109	105
«Автоспецоборудование» яха опытно - экспериментальни завод	105	97
«Грозэнерго» районни энергетически управлени	100,4	108
«Терек» яха Нохч - ГІалгІай мебельни-хьу чакхйоаха объединени	100,3	92
Хьун боахама управлени	106	95
Цементин завод	93	90
Аьшкабетонин конструкцей Грозненски завод	100,2	98
ГІишлой материалийн гІишлой индустрей Аргунски комбинат	100,1	98
«Чеченингушводстрой» гІишлошъеча управлене аьшкабетонин хІамай Аргунски завод	109	96
«Чечингсельстрой» треста аьшкабетонин конструкцей завод	101	95
Назрановски трикотажни фабрика	101	82
Производственни швейни объединени	103	99
Кога гІирса фабрика	106	117
Ацетонни завод	106	115
«Консервплодоовощ» яха Нохч-ГІалгІай аграрно - промышленно-торговни объединени	101	141
Грозненски дулха комбинат	116	93
Шурий промышленноста Нохч-ГІалгІай производственни объединени	103	105
«Чеченингушвино» яха Нохч-ГІалгІай совхозий объединени	105	154
«Чеченингушпромстройматериалы» яха производственни объединени	100,9	100,1
Кхачан промышленноста министерство	106	104
Моттигерча промышленноста министерство	100,6	99,8

Республика промышленни предприятешка чакхъяьхай общественни производства оффективность айяра тІаерзаяь мероприятеш.

Ерритача республике тІехкийтта промышленни продукци къахьегама овсарле лакхъяра чотах тІакхийтта я.

Промышление продукци керттера тайпаш арахецар укх даннеша хьагойт:

	1979 шера хьалхарчи ах шера арахьецар	1978 шера цу ханаца вийсдича 1979 шера хьалхарча ах шера
Электроэнерги — млн. кват. сахьат	1518	101
Газ — млн. куб. м.	1306	106
Мехкдаьттааппаратура — эзар тонн	8,7	99,0
Несосаш	363	99,5
ТІоа хица боххбара агрегаташ	21	30
Цементировочни агрегаташ	361	114
Тракторни прицепаш — эзар	8,7	108
Трансформаторни подстанцеш	750	100,0
Электрофотографически аппараташ	1123	99,2
Электрически инструмент — эзар	126	83
Кирпичик (колхозаша ер йоацаш) — млн. эзар тонн.	89,8	99,4
КІира — млн. эзар тонн	22	110
Гипс (алебастр) — эзар тонн	3,5	60
ВІашагІъехка аьшкабетонин конструкцеши деталаши — эзар куб. м.	107	91
Цемент — эзар тонн	[illegible]	91
Хьу аралькккар (колхозаша кийчъер йоацаш) — эзар куб. м	50	91
Цунца: деловой хьу — эзар куб. м.	23	89
чакхъяькхкха хьу (колхозий яр йоацаш) — эзар куб. м.	18	90
Древесностружечни Іоахъий — эзар усл. куб. м.	20,0	66
Фанера — млн. кв. м.	3,7	90
ТІехананхьара трикотаж — эзар	127	108
Чухьанахьара трикотаж — млн.	3,0	102
Швейни изделеш — млн. сом	28,3	99,8
Телата кога гІирс — эзар пар	999	133
Дулх (промышленно арахецар) — эзар тонн	5,6	100.7
Маршаш — эзар тонн	2,7	94
Хьайбай дьатта (бийдала паччахьалкхен ресурсех дьакхар) — тонн	391	100,3
Генарий дьатта (паччахьалкхен бийдала ресурсех дьакхар) — эзар тонн	5,6	148
Чакхъяккхинза йола шура — эзар тонн	31,8	102
Хьаьна нахчаш брынза а тІехьа — тонн	800	104
Кондитерски хІамаш — эзар тонн	2,7	104
Маькхи маьхха наделеш — эзар тонн	34,9	99,0
Макаронни хІамаш — эзар тонн	2,8	103
Консерваш (колхозийн хьаьраш йоацаш) — млн. усл. банка	31,0	156
Ний — эзар дкл.	623	102
Аьшна маьгнаш — эзар	10,6	84
ШІарикови ниторучкаш — млн.	3,4	101
Бытовой химе товараш — млн. сом	4,8	95
Мебель — млн. сом	11,1	99,0

Продукци маьхала якхара юкъара план кхоачашъяьле а 1979 шера хьалхарча ах шера сиважинаш караерзаяра йола цементировочни агрегаташ, гІишлошъю кирпишк, вІашагІъехка аьшкабетонин конструкцеши деталаши, цемент, фаттий хьекхача фанера, дакчан-шолхий Іоахъий, швейни хІамаш, маршаш, ний, аьшна маьгаш, мебель арахецара план кхоачашъяьц.

Культурно - бытовойн коакарта эшен товараш арахецара план 102 процент кхоачашъяьй.

Культурно-бытовойн коакарта эшен товараш арахецара план кхоачашъяьяц: «Союзавтоматстром» ВНПО опытно - экспериментальни заводо, моттигерча промышленноста министерства текстильно - галантерейни производственни объединене, бахача наха бытовой гІулакхаш дечa министерства воркІ райбыткомбинато.

Къахьегама овсарлен план республика промышленносто кхоачашъяьй 100,0 процент.

ДІадахача шера цу ханана вийсдича цхьан балхахотуйна лаьрдІа выработка 5,4 процент лакхъеннай.

Къахьегама овсарле лакхъеннай «Грознефтеоргсинтез» яхача производственни объединене — 4 процент, заводашна: «Красный молот» — 8 процент, «Пищемаш» — 7 процент, «Трансмаш» — 8 процент «Оргтехника» объединене «Электроприбор» — 4 процент. Грозненски ремонтно-механически — 5 процент, ацетонови — 14 процент, Грозненски экспериментально - механически — 10 процент.

Цунца цхьана къахьегама овсарле лохъялийтай цементин заводе, Ермоловски леспромхозе, Грозненски Веденски мехлесхозашка, гІишлошъеча управлене Грозненски аьшкабетонни хІамай заводе, кондитерски фабрике, ний доаккхача заводе, минеральни хий Серноводски заводе, «Металлист» яхача заводе, Нохч-ГІалгІай химзаводе.

ИІаьхха хина производственни низалаш йиза караерзаш яц цементин заводе, Назрановски трикотажни фабрике, кхычахьа.

Промышленни предприятей коллективаша 1979 шера хьалхарча ах шера чакхъяьхай арахецача продукце дикал тоаяраш кердагІа дикагІа йола машинаш, оборудовани, прибораш хьаяраш тІаерзаяь мероприятеш. Хьалхарча ах шера дикала паччахьалкхен Знак силай швейни производственни объединене дах баракъьаш.

«Грознефтеоргсинтез» производственни объединене цхьан тайпана, «Чеченингушвино» производственни объединене цхьан тайпана, кхычарна.

Цунца цхьана цхьайолча предприятешка хІанз а моттиган я дикал лоха йола продукци арахецаш — Грозненски кога гІирса фабрика, производственни объединенешна: текстильно-галантерейни, художественни промыслайн, Назрановски трикотажни фабрике, Грозненски дулха комбинате.

Заводашкен фабрикашкен чакхъяьхай бийдала материалаши, довгор, энерги дІабода къахьстам кІезигагІа дІаяхийтара тІаерзаяь мероприятеш.

1979 шера хьалхарча ах шера пайда бара план кхоачашъяьй «Грознефть» производственни объединене, ацетонови заводa, «Грозэнерго» Грозненски районни энергетически управлене, кхычахьа.

ХІаьта продукцега дІадодар дукхагІа хилийтад «Грознефтеоргсинтез» яхача производственни объединене электромеханически, цементин, руди йоеца гІишлой материалаш йоахазен чакхйоахачен Карабулакски заводашка, «Чечингстройматериалы» яхача производственни объединене, кхычахьа.

Заводашкен фабрикашкен карадерзадаьд продукце керда тайпаш арахецилга.

«Пищемаш» заводе — алкогольни доапача малерашта йола транспортераш, шачнавски чхьагІараш чудеттача линеешта шушаш чуйола аьшкаш дІатІакхухьа транспортни устройстваш.

«Союзавтоматстром» ВНПО опытно-экспериментальни заводе — ешаш йола материалаш Іохьача тІахьожам лоаттабу установка.

«Автоспецоборудовани» яхача опытно-экспериментальни заводе — легковой автомобилашта йола подъемник, электрогидравлически каваьни подъемникаш.

Цунца цхьана керда техникен дикагІйола технологин юкъейоалаяра оттаь планаш кхоачашъяьяц ялата продуктай управлене, бахача наха бытовой гІулакхаш деча, кхачан промышленноста министерствай предприятеша. Грозненски дулха комбината, кхыча цхьайолча предприятешна.

Хьалхарча ах шера республика халкъа боахама доакъошка балха юкъейоалаяьй 5 эзар совгІа изобретеш рационализеш. Я млн. сом гаргга шера лаьрхІача экономически пайда а болаш.

ЮРТА БОАХАМ

Республика юрта боахаме къахьегараша балхаш даьд лаьтта делацара культураш айеш, хиш дехкача лаьттаех юртбоахама техниках дикагІа пайда эцаш, юртбоахама производства концентраци специализаци еш.

1979 шера хьункъама дерритача боахамашкара хІамаш дІаюв лаьтташ хилар:

	(эзар га) 1979 шера	1978 шерага проценташ
Дерригa лаьтта	453,0	99,0
Ка бола культураш	215,6	92
Царца:		
Гурахьа дийна кІа	106,2	87
Дуга	7,2	99,0
ХьажкІаш	39,5	132
Шекара свекла	9,1	97
Баьцадараш	14,1	99,0
Коартолаш	3,9	100
Доакъара культураш	184,3	109

Республика колхозашкен паччахьалкхен боахамашкен хиш дехкача лаьтташка дІайийра 97 эзар гектар юртбоахама культураш, 1978 шера дІайийначарел 0,5 эзар тонц дукхагІа я уж; 173,9 эзар гектар гурахьа дІадийнача ялаташта минеральни удобренеш тайсай, дІадийнача ялатех 99,7 процент хул из, дІайийнача культурах 178,3 эзар гектара гербицидаш техай, дІадахача шера цу хана техачул 41,5 эзар гектара е 30 процент дукхагІа хул уж.

Колхозийн совхозийн кхашка шерра даьржад ялаташ чуэцилга.

Хаоттама хьалаш аьттув боацаш эттадале а республика дукхача боахамашка дика хьувкъадаьд гурахьа дІадийна ялаташ.

Республика колхозашкен совхозашкен юкъарча хьайбашта кийчдеш да доакъараш.

Колхозашкарен, совхозашкарен, боахамий юкъарча боахамашкарен продуктивни хьайбаш да:

	1979 шера хьалхарча ах шера паччахьалкхе	1979 шера хьалхарча ах шера 1978 шера цу ханаца вийсдича процентах
Дулх — эзар тонн	9,0	105
Шура — эзар тонн	54,5	98
Фуаш — млн.	40,0	109
Тха — тонн	2670,3	97

1979 шера хьалхарча ах шера республика колхозашкен совхозашкен хІара кхоабата Іаттагара юкъера лаьрхІача 1110 кг шура яьккхар, дІадахача шера цу хана яьккхачул 10 кг. кІезигагІа.

Хьалха я санна хьайбай продуктивность лоха я Ачхой-Мартановски района боахамашка — 973 кг., Малгобекски районо — 944 кг., Наьдтеречни районо — 995 кг.

Юкъера лаьрхІача колхозашкен совхозашкен цхьан устагІая тІера доаккха тха дІадахача шера цу ханаца вийсдича 200 грамм кІезигагІа а хиннад, хІаьта 4,1 кг. а да.

Якхача цхьан котама тІехьара 67 фуъ гулдаьд.

Дерригача боахамашка хьайбай продукташ эцара паччахьалкхен заданеш укх тайпара кхоачашъяьй:

	1979 шера паччахьалкхе продукци	Кхы тІа а санна хьалхарча ах шера продукци процент	1979 шера хьалхарча ах шера продукташ 1978 шера цу ханаца вийсдича
Дийна дола хьайбаши оалхазараш — эзар тонн	14,8	102	99,3
Шура — эзар тонн	47,2	100,4	100,3
Фуаш — млн.	45,4	108	98
Тха — тонн	4026,7	110	82

Республика колхозашкен совхозашкен дІахо дикьад юрта боахам материально-технически база чІоагІъелга. ДІадахача ах шера юрта боахамта кхьачай 834 трактор, 194 ялат чуэца, 44 силоси комбайн, 62 хьакхІаш чуэца, 10 дуга чуэца комбайн, 555 грузовой автомобиль.

Укх ах шера юрта боахам дегІабоалабарга дІаяхийтай 39,1 миллион капитальни вложенеш.

ТРАНСПОРТИ БУВЗАМИ

Ах шеро халкъбоахама моахьаш тІаоттара план Къилбаседа - Кавказски машинаьъа Грозненски отделене кхоачашъяьй 101,1 процент, цунца палона — 99,6 процент.

Халкъбоахама моахьаш дІа-юха кхахьара план 99,3 процент кхоачашъяьй.

Локомотива ден-бус йолча къахьегама овсарлен план 109,8 процент, вагонаш дІа-юха ахар — 102,5 процент, участкови сухала — 110,4 процент кхоачашъяьй. Вагона овсарлен план — 110,2 процент.

Грозненски отделене віашагІ а теха дІаяхийтай беза муъ кхухьа 57 эзар поезд, царца кхы тІа а 2,3 млн. тонн муъ дІабихьад, айхха моахьаш тІадоттара чотах 1346 вагон мукъаьнихтай.

1979 шера хьалхарча ах шера юкъара пайда эцача автомобильни транспортаца моахьаш дІа-юха кхахьара план 101,2 процента пассажираш дІа-юха кхувлара 104,2 процента кхоачашъяьй. ДІадахача шера цу ханана вийсдича пассажираш 4,2 процент дукхагІа дІа-юха битаб.

Юкъара пайда эцача автомобильни транспортаца моахьаш кхахьара план 96,6 процент кхоачашъяьй.

Пассажирий - километрий оборот дІадахача шера цу ханана вийсдича 3,6 процент лакхъеннай.

Бувзама предприятеша продукце дукхала ах шера программа 100,0 процент кхоачашъяьй. 1979 шера хьалхарча ах шера продукци 6,9 процент дукхагІа а йо лаш.

Городской телефонни станцей абоненташ дукхагІа хилара программа 100,6 процент кхоачашъяьй. хІаьта юртарча телефонни станцей — 101,6 процент, радиоточкаш яхкара — 100,1 процент.

КАПИТАЛЬНИ ГІИШЛОШ ХЬАЛЪЯР

Хьал а я боах бе йолаялийтай: «Красный молот» заводера фонтани арматура блока шолагІа эргІа. Самашкински консервни заводера автоматически линии, «Грознефтеоргсинтез» объединене аьшкабетонни конструкцей завод. 800 бежан лелаеш йола шура йоакхка комплекс «Октября 40 шу» яхача совхозе.

Производственни низалаш болх бе долададийтара йола ах шера план кхоачашъяьяц. А. Шерипова цІерагІча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе канализаце се таша реконструкци яь яьяндаяц.

Паччахьалкхен капитальни вложеней чотах юкъейоалаяьй 82,1 млн. сома маьхка керттера фондаш, царех 6,5 млн. сома Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета кара йолча предприятешка.

Хьалхарча ах шера республики халкъа боахамта дІаяхийтай 159,1 млн. сом капитальни вложенеш, гІишлой монтажни балхашта — 69,7 млн. сом.

Подрядни гІишлош хьалъеча организацеша ах шера плая кхоачашъяьй 104 процент.

ГІишлой-монтажни балхаш подрядни организацей шоай низашца хара программа кхоачашъяр укх тайпара да:

	1979 шера хьалхарча ах шера план кхоачашъяр	1979 шера хьалхарча ах шера 1978 шера цу ханаца вийсдича процентах
ГІишлош ю Нохч-ГІалгІай управлени	108	104
«Грознефтехимремстрой» трест	106	110
«Грозтрубопроводстрой» трест	100,4	104
«Чечингсельстрой» трест	100,0	100,5
«Чечингушводстрой» гІишлош ю управлени	101	102
НГІАССР минводхоза подрядни организацеш	114	108
«Чечингавтодор» управлени	102	110
«Чечингазстрой» трест	104	100,7

ГІишлошъеча хьалха а санна дукхача объекташкен гІирсашкен дІа-юха кхайса яр материальни, ахчан, къахьегама ресурсаш, из гІулакх во Іаьтъар производственни низалаш, культурно-бытовой объекташ болх бе йолалийтара, капитальни вложенеш карерзаяра.

ГІишлой-монтажни балхашка шоай дІадодар кІезиг дир «Грознефтехимстрой» треста, «Чеченингушводстрой» гІишлош еча управлене, НГІАССР минводхоза подрядни организацеша, цхьайолча кхыча организацеша.

ГІишлой-монтажни балхашка дІадодар дукхагІа хилар гІишлош хьалъеча Нохч-ГІалгІай управлене, «Грозтрубопроводстрой» тресте, кхычахьа.

КЪАХЬЕГАМХОЙ ВАХАРА МАТЕРИАЛЬНИН КУЛЬТУРНИН БОАРАМ АЙБАР

Республика халкъа боахаме 1978 шера цу ханаца вийсдича боаххлойн гІулакхера вахи 1,3 процент дукхагІа хилар.

Боаххлойн гІулакхерча наьхен бетта юкъера алапи ах шера 139 сом хилар — дІадахача шера ах шерарчул 1 процент дукхагІа.

Хьалхарча ах шера балха алапи дукхагІа тІакхийтар материальни производства доакъошка.

1978 шера хьалхарча ах шерица вийсдича бахача наьха ахчан доходаш 5 процент дукхагІа хилар.

Ахчан доходаш потребление общественни фондашкара хьадоагІар дукхагІа хилара Іалашдир товараш дукхагІа эца торо хулийтилгех къахьегамхоша дІадехка ахча дукхагІа хулийтилгех.

Паччахьалкхени кооперативнин торговле розничии товарооборот, общественни кхача юкъе а боагІаш дІадахача шера цу ханаца вийсдича вІашдухьал оттадеча маьхех 320,2 млн. сом е 4 процент дукхагІа а хилар.

Паччахьалкхени кооперативнин торговле хьалхарча ах шера товарооборота план 99,7 процент кхоачашъяьй.

Розничии товарооборота плая республика торговле организацеша укх тайпара кхоачашъяьй.

	1979 шера хьалхарча ах шера розничии товарооборот млн. сом.	Ах шера план кхоачашъяра процент
Моттигера торговле — дерригa	102,0	99,5
Грозненски горпищеторг	26,3	100,4
«Промтовары» яха Грозненски розничии торговни объединени	31,7	100,9
Грозненски Универмаг	21,6	99,0
Грозненски торг «Гастроном»	17,2	99,4
Гудермесски горпищеторг	5,5	100,0
Столовей трест	5,3	95,5
Ресторанийн кафейн трест	4,8	98,5
«Грознефть» объединене УРС	29,5	99,2
«Грознефтеоргсинтез» объединене ОРС	14,6	96,0
Къилбаседа-Кавказски машинаьъа Грозненски отделене ОРС	9,5	100,1
Автоуправлени	2,5	102,8
Нохч-ГІалгІай книготорг	1,7	105,7
Союзпечать	3,4	96,1
«Консервплодоовощ» объединени	5,0	108,8
Потребительни кооперации	109,1	100,7

ДІадахача шера цу ханаца вийсдича укх шера хьалхарча ах шера бахача нахега дехка кхачани промышленния товараш дукхагІа хиннад:

Даьтта 10 процент;

Кондитерски хІамаш 6 процент;

ТІадуххаду бараккъаш 10 процент;

Трикотажни хІамаш 6 процент;

Телата кога гІирс 3 процент.

Моттигерча промышленноста предприятеша ах шера мах беча организацешка дІаделар 1,7 млн. сома маьха халкъа эша товараш, дІадахача шера цу ханаца вийсдича 100 процент хул уж.

ДІахо дегІаденад бахача наха бытовой гІулакхаш делга. Бахача наха даьд 10,4 млн. сома маьха гІулакхаш. 1978 шера хьалхарча ах шера даьрел 13 процент дукхагІа хул уж. Цунца юрта бахача наха ду гІулакхаш 23 процент дукхагІа хиннад.

Бахача наха бытовой гІулакхаш дара план республике гІолла кхоачашъяьй 102 процент.

Паччахьалкхен капитальни вложеней чотах хьалхарча ах шера наха чубаха дІаденнад 70870 квадратни метр цІенош. Наха чубаха цІенош дара хьоаяь средстваш караерзаяра план 97 процент кхоачашъяьй, наха чубаха дІадалара — 106 процент.

Хьалхарча ах шера газ чуйийлай 5 эзар квартире, шера план 10,5 эзар квартира йолча.

Республика юкъардешар школаш чакхдоаккхаш хатт массане а юкъарча дешарга довлилга. Укх дешара шера дийнахьарча, сайрийнарча, заочни юкъердешара школашка дешаш хиннад 285,3 эзар бери кагирхойи.

Деша багІача кагирхоех дукхагІйар йиза юкъара образовани эц техникумашка, юкъерча профтехучилищашка, сайрийнарчен заочнийн всеобуча школашка.

1978 — 1979 дешара шера всеобуча школаша арахийцар юкъера дешар дийша аттестат дола 19 эзарнел совгІа кагирхой.

Профтехучилищаша 1979 шера хьалхарча ах шера кийч а ваь халкъа боахаме дІавахийтаб 3,4 эзар квалифицированни болхло. Республикерча ПТУ дешаш 14 эзарнел совгІа саг ва.

Республика лакхерчен юкъерчен дешара заведенешка дешаш вар 26583 студенти дешерхой. Цу дешара заведенеша арахийцав халкъа боахама дукхача доакъошта лаьрхІа 5527 лакхерии юкъерен квалификаци йола специалист.

Республика бахача наха гІулакх деш 460 библиотека я 7 млн. экземпляр книжкай фонд а йолаш, царех ахаяед дукхагІа араш юрташка я. Городашкен юрташкен бахача наха культура кхыча учреждеенеша гІулакхаш делга тоадаьд.

Наьха унахцІено лореш 2873 лори 7888 юкъера медицински болхлой ва республике. Городашкен юрташкен 161 лорий амбулаторно-поликлинически учреждени, 389 фельдшерско-акушерски пункти фельдшерски здравпункти я. Больницей учреждененашка 11 эзар гаргга маьнги ба.

ВІарча шера болх беш 9 санатори я 1555 саги лаьрхІа, 205 маьнги болаш цхьа салаІара цІа да. Цул совгІа 13 учреждени я лоаппача хана салаІара йиш йолаш, цига хьалхарча ах шера шоай мукъа денош дІадихьар 10 эзар гаргга саго.

Деша даха ха йоаца бераш лелаеш 338 массазара берий беш, яслеш, ясли-бешмаш я. Цига да 33 эзарнел совгІа бер.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ СТАТИСТИЧЕСКИ УПРАВЛЕНИ

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Доазол дехьарча автораша АПН-а лаьрхІа

ТХА ОБЩЕСТВАХ КХИЙТТА ЛАЗАР

Малхбузен общества вахара ерригачу сферашца гуш дерш цхьа низ бохара хьисапера хІама, цун баьхьан доалл буржуазин обществах шийх. Лоацца дувца безам ба са сайна эггара дикагІа довзача хІамах — дилла а цу е воих общества культурин боарама бустам хинна латтача литературах. Иштта яздора дукха ха йоаллаш «Таймс» яхача газето: «Книжни торговли лохлулга дІадоладелар эггара хьалха беллетристикагара. ГІорбаьннача наьха вахара хетаяьча, путешествеш ювцача издамешнара Онда изланеш практически дІайолхац. ДукхагІа болча книжкаш дохкараша йоах, дохка дІаувттаду оаха уж духхьал из тховй дехкар лоархІаш».

Книжни торговли лохьлалара баьхан да эггара хьалха издательски гІуллакхах коммерчески предприяти яр. Тха мехка хьалхле лелаеш болча писателий вІаштІехьдалац литературни къахьегамих ноаш кхаба. Нагахьа санна ишт сога хоатте, вІаштІехьдолий хьа цІенхашттача литератураца вахара эшараш Іалашде аьнна, аз шоана далац аьнна моп лургда», — яьлар дукха ха йоаццаш тха дикагІча романистех цхьанне Бриджид Брофе.

ХІаьта тха телевидени? Телевизорий экранаш тІаро дІа ца доалача, наха низаш дярах долча фильмашца морально ойп боах миллионаш бола нах, эггара хьалхарча аргІанна кагирхой. Ди тІехьа талхаш доагІа хьалаш. Лондонски университета психологашта Х. Айзенкаи Д. Найсаи цу дешах хетар ер да: «Массови информаце средстваша чІоагІа чам боахаш Іувшаш йола порнографии наха низаш делгаи обществе даьржача кхерамеча лазара йолгалонаш я — маьхиленош бокъонца ювр. Театра, кино, телевидене балхахоша, низаш делга хесталеш мел бараша де дезар да шоашта тІалаттача», социальни бехктохама уйла яр».

Экрана тІара хьахьокхаш долча наха деш латтача инанша алсамдоах мехка зуламаш, вандализма акташ. ДІалахача шера Англе даьча деррига уголовни зуламех 51 процент 20 шу даланза болча кагирхоша лаь дар.

Вай а да американцашта тІеххьа долхаш. Иштта яхаш я хьаяхле лелаеча берий специалистех цаІ, американски лор Джулиан Гербер. Порнографе берашта ю влияни йоаза ена Англе а хинна цІаяхачул тІехьагІа цо яздора: «Со кхетац шун чурча гІулакхий министерства политиках. Сона хетац шун чурча гІулакхий министр порнографе торговлех долла Іелаьмате доккха зулам кхетадеш вац аьнна. ХІаьта а хеталу, цу даькъе цо деш цхьаккха а хІама дац аьнна».

БІаь ваар английски бер да судаша яьча оепенсех дІачу а деннa паччахьалихен заведенеша кхоабаш. Къамац берий бюро балхош деш болча наха деча тешалагІа, «уж бераш леладеча интернаташка царна даим низаш ду. Цаккха а хила йиш йолаш бац уж, кхетамчашея гІулакх деча персоналои еттарг милий тхона аьнна паргІата. Мичча хана а етта тарлу царех саг кхетамчашеи гІулакх деча персоналон».

Карара шу доладеннача хана тханцига хьахьокхаш дар «Хорера кІаьнкаш» яха американски фильм. Иштта дувц цу произведенех «Таймс» яхача газета кинокритика Дэвид Робинсона: «Нагахьа санна моллагІа я цІаккха а цига ухаргеоаш кинематографех хаьа безам бонеш вале, из «Хорера кІаьнкаш» яхача фильмата хьажача баьзахьа ва. Экрана тІара эрнтела тІахецалу эггара оагІа йолча ягпарийн эзди доаларийн тоаэол. Дукхача хана дагара барбан цуша цу фильма турпалаш — сага сибит бокъонца дайна нах. «Английски экранаш тІа хьахьувкхаш латта дукха кхьдола фильмаш а дац уж санна къаза лоацаш. Цар тенденци цаІ я: функагІа даьа саг ІотоІавар. Дукххача кинокритикаша цу тайпара дола фильмаш хьехьувкхара духьала чІоагІа яздой а, хьал хувцалуш дац.

Кхы цхьаьсха зулам а да тха мехка тІехь-тІехьа уиззагІа хулаш латтеш. Аз дувцар да наркомани алсамъялар, из а къоначча англичанашта юкъе. Цу доххьажо меллашха, амма цахаддаш уйлаех толхабу уж.

Долаш да тха кагиркой уйлаех толхабеш дола, цул кІегагІа кхераме доаца, цхьаьхха хІама а. Уж я итташ йола, санкеташ чІоагІбаланза бола нах бонга чуввлаш йола дьша секташ. Секташ дегІауях тханцига догІа дийлхачул тІехьагІа кІалевускалаш санна. Царех цхьаяраша кІайкаю низаш дара культ, вокхар могаю саг яхха хиннача хаман строй. Цхьабаькъда, цара вокхар а вошалахи цийсхонахи долча хабарашта кІал лечкъаю наха кхераме йола реакционни философи.

Хьоахае безам ба са къонга гуш йола коммунизмана духьалара цу тайпара ши секта. Царех цхьанне шеа хьаьчун, корейца Муне, цІи лелаю, вокхь — Ананд Марга — Индера хьельнна я. Царех цхьанне балха маІан даьд дукха ха йоаццаш США конгресса викалий палата. Муни секта тайп-тайпарча товарий производство йола, гераш дохкар а юкъе доагІа дунеи халкъашта юкъера торговли лелаю, хІаьта иштта финансови а кхыдола а гІуллакхаш леладу Транснационально корпорации я. Секта я ах гІуллакхаш тІема а доакхаш йола организаци. ХІаьта из «къинка дисциплина» йолча дунен халкъашта юкъерча партена тара лесташ а я.

Членалла кагирхой чуваулицаш тІа, коа наІарга, университете чуболххача, тайп-тайпарча общественни моттигашка, уж шоай «дынех» берзабора. Цар террористически акташ ю. Низаш дар, цІераш еттар, бомбаш леліхийтар, нах боабар, шеивоагавелга мерадар — из да секта сибат. Лоаьмна Муни секта эггаьлина яц цуниа конкуренци лелаю Ананды Марго общество а.

Низаш дар, харио, моральни талхар, хІара денна инфляцена, билхазлоица, налотаниа къовсам лоаттабер — цу тайпара я капиталистически дунеи тІарча тха вахара проблемаш. Уж дІаяргьяц моллагІча партега консервативни е лейбористски — Іаьдал кхаьчад аьнна. Тха вахара хьалаш хувцара, тха моки чура буаш дола лазар ца доаллаш йола гумании общество хьаяра йІаьхочa хана тІагІертта къовсам лоаттабе безаргба.

ДЖЕЙМС-ОЛДРИДЖ,
английски писатель.
(АПН)

Лондон

Новкъосто новкъостах

ШИЙ БОЛХ БЕЗАШ ХИЛЧА

Цхьайтта шу да БуроІалхарча юкъерча школе эрсий мотти литературеи хьехаш Мальсагов Салан-Гире Салмана болх бу. Салман дешархой дьша-воаноша а юрта бахача кхыболча наха а лоархІаш сий деш саг ва. БагагІа доагІа дош эздий долаш, ший дешархоша кІоарга эшанеш яларца цхьаьна уж дикача оамалех кхе гІерташ ва из.

Дукхаза а хиннав со цун урокаш тІа. Цар школе шера-шера райова школай завучий семинараш хул. Дешара шу чакхдалалехьа хиннача семинаре дакъа лацараш 10-ча классе цо чакхдаьккха классни сахьат. Цун тема а школа чакхйовккхараш та «кхычарел дукхагІа датайоаллар херкар хьехархочо. «Профессеех лаьца къамаьл дергда вай» яхаш яр из.

Хьехархочо а дешархоша а шоай классни сахьата юкъе дакъа лаца хьоашалгІа хьийхабар районе бовзаш а сий деш а бола нах — йоазонхо Озиев ИсмаІалий Салман, Ленина орден лелаю ПМК-412 штукатурий бригадир йола Местоева ПатІамат, совхоза БуроІалхарча отделене управляющи Добриев Руслан, «Назрановский» совхоза механик, парте райкома член Токов Муса, иштта кхыбараш.

Классе тоссаденна дешархошта пайдане а сакъердаме а дола къамаьл хьаь а ца долийташ, доагІ-доагІа хаттар деш вар классни кулгалхо. Дешархоех дукххачар хьахьескхар шоай безам тІаха йола профессеш шоашта тІагІолла ца йовзийта. Цу даькъе къаьстта дика дийцар дешархоша Тутаев Тимура, Зязикова Маликата, Дудургова Азас, Галаев Ахьмада.

Дешархоша даьча тайп-тайпарча хаттарашта дизза жоп делар Озиев ИсмаІалий Салмана. Ший вахара некъ дІаболабеча кагирхочун ирах къахьегамах доаллагах дийцар Местоева ПатІамата. Школа чакхйоаккхача дешархой сакхетам чу лер ютаргІолаш дар кхыболча хьаьшаша даь къамаьлаш а.

Кхуш йоагІача тІехьенна къахьетама кхетам а профессиональни лостам а балара балха хаддаза йоакхо ю С. С.-Г. Мальсагова. Цо дешархоща къаьст-къаьста къамаьл ду, цар хьашташ довза тІерт, цар дьшца-воаноша дагавул. Сога хьехтача, ший болх безаш, цунах вашаши из тоабе гІерташ саг ва Салан-Гире Салман.

Р. САГОВ,
Доялоаькъий - Юртарча юкъерча школа завуч.

ФЕ ХИЛА

«Сухал» яха Ерригсоюзни рейд дІахо еш я.

Рейд дІайоласеннача хьалхарча итт дийнахьа вай республика наькъашка сухал режим толхаь 2000 совгІа водитель соцаваь. Ма дарра аьлча, 40 процентага кхаччалца йола ивареш сухал тІехьяхарах яьй водителаша.

«Днепр» яха мотоцикл лаьлла воагІаш хиннача Мутиев Алхазура — Надтеречни района «Овцеводческий» совхоза болхлочо юрташтa юкъерча наькъагІа водаш мотоцикл сов сихъяь лаллара трактора тІатехай из. Авари хиннача метте водитель вийнав.

Иззамо харцахьара тІема даьд «Новогорский» совхоза трактористa Бараханов Вахида а. Электролние бІоагІана ягІача шолгІара тІетехай из трактор, цига лозаварах из ше а веннав.

«Москвич» геттара сиха лаьлла водеча Аушев Ахьмадхана — «Алханчуртский» совхоза болхлочо наькъа йисте латтача автомашина тІатехай шийна машин. Из авари хиннача цхьа саг вийнав, шолагІчох хана човаш яьй. Кхерамалеи тІехнараш хьоарчадаза хиннав «Москвича» водитель а пассажираш а.

Укх тІеххьарча хана дукхагІа хул шин наькъ вІаштІехетача гІолла тІехвувлара правилаш толхаеш йола моттигаш, хІаьта из бахьан долаш водителашта доккхий хаташ а хул.

Е регистрационни номер а, е водительски удостоверени а доацаш «Восход-2» яхача мотоциклаца МУС-7 треста коара ара а ваьнна, наькъаш вІаштІагІа кхетачахьа водаш хиннав Лисичкин Юрий. Цу хана ший бокъонагІа нхорагІа чакхбоалача наькъагІа йоагІаш хинна мотороллер дІатІехьаллаца сабар ца а деш, цунна тІатехай цо ший мотоцикл. Из бахьан долаш кхь сага хала човаш яьй.

Керттерча наькъагІа йоагІаш йола трамвай тІех ца а йоалайтиш цунна ше лехнаш йола автобус тІатехай торговле министерства водитела Вартанов Григоре. 4 саг лозаваь цига.

ВАЗ-2101 яха ший доалахьара автомашин цІенна тІатехай Кисиев Іаддарахьмана. Р. Люксембурга улицагІа харцахьа а тьежо тротуарах тІех а йІекха цІенна тІакхийттав из.

ДІадахача кІирагІа 46 авари яьй республика наькъашка, 6 саг ве а вувш, 25 сага човнаш а еш.

НГІАССР МВД ГАИ.

КИШИНЕВА СИЙДОЛА ГРАЖДАНИН

Федор Гурдиш — Кишинева сийлахьа гражданин — бІубенна, бакъда, наьна кулг а лаьца, берий яслей наІаро санагІах чухьа ваьлар. Везвах тІаьйкар керда венар шу даьнна кІаьнк ахмиллионалагІа вола Молдаве столица вахархо. Ялх шу доаккхаргда цо эггара хьалхарча доттагІий, ловзарий, сакъердамий дунеи чу. Духхьал цу тайпара атмосфера а берий ясленкарчеи бешанашкарчеи бераштa гонахьара яр.

СССР-е хозяста алаш берех дукхагІа йоакхо еш йола класс: дикагІа мел дола хІама царна дІател. Масала, берий учрежденей комплексии архитектураца белгальяхар духье — болх беш я бІарчча проектни институташ. Зодчеша Кишиневе лоархІад: берий героюкаш шоай тайпарчи молдавски юртанта тара хилийта. Цудухьа нах бахача керлача районашка гІишлонхоша хьалду къамии дикагІа йола традицеш чулаьца куц дола цІенош.

СУРТА ТІА: нана Гурдиш Евдокиина мархІа воалл Кишинева ахмиллионалагІа вола вахархо.

М. ПОТЫРНИКЕИ
А. ГРИНЬКОИ сурт.
ТАСС фотохроника

СПАРТАКИАДАГА КИЙЧЛУ ВАЙ МЕХКАХОЙ

Вай мехка спортивни вахаре геттара лоархІаме моттиг дІалоац ший цхьайола яхьаш хІанззе а дІайолаьча СССР къамий VII-ча Спартакиадо. Массаза а санна цига дакъа лоацаш хургба вай мехка, дунеи кхыча мехкашкара толашагІбола спортсменаш.

Вай республикерча дукхача спорт езарашта, шеко йоаццаш, ха лов вай мехкахоех малагІа спортсменаш ба Спартакиада старташка кийчлуш. Укх денойшка мехка тайп-тайпарча городашка бебеча вІашагІтехача командашка кийчо еш ба тоъал дукха Нохч-ГІалгІайчен спортсменаш.

Царех цхьабараша РСФСР вІашагІтехача командай мутІаргашка хила бокъо йоаккхаргхиларга дог даха йиш я. Иштта, Ленинградски областерча Кириши яхача городе ший лоІамагІа кІалтохаргах латара РСФСР вІашагІтехача команда тренировочни сбораша дакъа лоацаш ва СССР спорта заслуженни мастер Бисултанов Асланбек, спорта дунеи халкъашта юкъерча класса мастераш Уциев Іалаудин, Орцуев Хьасан, спорта мастераш Бадаев Руслан, Китаев Нуради, кхыбараш, ерригa а 10 саг.

Владимир яхача городе кийчлуш болча дзюдоисташта юкъе ва тІеххьарча хана дикка ший цІи дІахазйита спорта дунеи халкъашта юкъерча класса мастер Мараев Хьусейн. Иштта, боксах йолча РСФСР вІашагІтехача командана юкъе академика М. Д. Миллионщикова цІерагІча Грозненски мехкдаьтта института студент, спорта дунеи халкъашта юкъерча класса мастер Джабраилов Хьамзат а воашта гургхиларга са тувса йиш я вай.

А. ИЗМАИЛОВ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

УКХАЗА КИЙЧБУ ЮРТА БОАХАМА ГОВЗАНЧАШ

КАГИЯ НАХИ МЕХКАРИИ!

МалагІа говзал хоржаргья, вахьра малагІа некъ лохаргба, мичахьа деша гІоргва — цу тайпара хаттараш хьаллаша отт школа чакхъяьккхачох.

№ 1 йолча Серноводски юртарча профтехучилища дІахойт укх профессегІа 1979 дешара шера училище деша нах дІачуваш хилар:

1. КхоалагІча класса тракторист-машинист. Дешара ха 1 шу, стипенди 10 — 20 сом. ТІехдика дешачоа стипенди 25 процент дукхагІа тел. Деша дІачуийцараш мах боацаш дийнахьа кхоза дуача хІаманца, тІадувхача барзкъанца Іалашбу (юкъерa лаьрхІача бетта доагІа алаш а дусаш боахамо хьожабаь баьхкараш боацаш). Деша боагІераш 15 шун 6 бутти баьннеи кхы бокъагІеи хила беза.

2. КхоалагІча класса тракторист-машинист. Дешара ха 8 бутт, стипенди 96 сом 77 кепиги (мах боацаш долча дуача хІаманеи тІадувхача барзкъанеи метта), дІачуэш 1979 шера юкъера школа чакхъяьккха, школе машиноведене курс яьнкха бола нах.

3. Слесарь-ремонтник (тракторашта, автомобилашта, юртбоахама машинашта ремонт ераш). Дешара ха 8 бутт, 96 сом 77 кепиги стипенди а телаш, «Госкомсельхозтехника» объединенена лаьрхІа кийчбу. ДІачуэш 1979 шера юкъера школа чакхъяьккха, школе машиноведене курс яьнкха бола нах.

4. «В», «С», яхача категоргІа вола водитель. Дешара ха 5 бутт, стипенди 10 — 20 сом, тІехдика дешаш бараштa 25 процент дукхагІа лу стипенди. Деша дІачуэш 8 —10 класс чакхъяьккха 17 шун 7 бутти баьннараш.

Училище дешаш йоаккха ха къахьегама стажаца дІалоархІ. ТІехдика дешаш училище чакхъяьккхараш деша хьожабу юкъерчеи лакхерчеи дешара заведенешка. Уж чакхъяьхараш техник-механик, производственни дешара мастер, инженер-педагог хул.

Училища клуб, спортивни зал, спортплощадка я. Болх беш я художественни самодеятельностеи технически творчествай кружокаш, спортивни секцеш.

Занятеш йолалу 1979 шера 1 сентябре.

Училище деша безаш болчо хьачулу директора цІерагІа: заявлени, дийна хиларах дола документ, медицински справка, вахача моттигера справка, дезал дукха-кІезига хиларах йола справка, диъ фотокарточка 3 х 4 размер йолаш, характеристика. Водителаша хьачудала деза 4 х 5 размер йола фотокарточкаши республикански водителий комиссера медсправки.

УЧИЛИЩА АДРЕС: Нохч-ГІалгІай АССР, Сунженски район, Серноводск яха юрт, дешара городок.

ГІИШЛОНХОЙ БАЛХА ГОВЗАЛ ЮМАВ ЛОВЧАР ТЕРКАМГА!

№ 11 йолча Грозненски юкъерча городской профессионально-технически училище
ДІАХОЙТ
укх профессех керда дешара шера дешархой деша дІачуэш хилар:

1. **Маляр** (гІишлош ела болх бе);
2. **Штукатур-облицовщик-плиточник;**
3. **Каменщик-бетонщик-арматурщик-сборный монтаж**;
4. **Слесарь-сантехник, газосварщик;**
5. **Юрташка гІишлош хьалъю мастер.**

Деша дІаэш 15 шу даьнна а кхы боахагІа а бола, 8 — 10 классаш чакхъяьха бола кагий нахи мехкарий.

Деша багІара хаааш:

8 класс чакхъяьккхараштa — 3 шу;

10 класс чакхъяьккхараштa — 1 шу.

Училища кердача дешара комплекс болх беш а дешара-производственни оборудованеца дикка Іалашьяь а я. Дешархой мах боацаш кхачанца, обмундированеца, общежитеца Іалашбу, хІаьта 10 класс чакхъяьккхараш стипендеца а. Деша багІача хана дешархошта производственни дешар Іомадеча хана балха баьхах 50 процент боараш болаш ахча тел.

Училище деша вагІаш яьнкха ха къахьегама стажаца дІалоархІ. Юкъера профтехучилище чакх а яьнкха экзаменаш дІаеннарашта юкъера образовани профессии яларах дола диплом дІалу.

ТІехдика диплом а эцаш чакхбаьна дешархой болх баь хилара стаж йоацаш вузе деша дІа а эц льготаш а лу царна.

Училище деша воагІачо хьачудала деза ер документаш:

1. **Директора цІерагІа язъяь заявлени;**
2. **Дийна хилара документ;**
3. **Вахача моттигера справка;**
4. **Вай ха тІайола тешал е паспорт;**
5. **Фотокарточкаш** (размер 4х6 йолаш);
6. **Медицински справка.**

Документаш дІачуийду 8 сахьат даьнча денз 17 сахьат даллалца.

Училища адрес: город Грозный, Старопромысловски район, Катаяма цІерагІа керда поселок, Шефски улица, 23, цига ва йиш я Центральни рынкера йоагІача №№ 4, 6, 26а, 11а йолча автобусашца ТаІкала яхача уж соцача кхаччалца, е № 11 йолча автобусаца 7-гІа лини яхача кхаччалца.

БАЛХА ГОВЗАЛ ЮМАЕ А ДІАХО ДЕША А АЬТТУВ БА УКХАЗА

№ 4 йолча юкъерча профессионально-техническии училище 1979 — 1980 дешара шера дешархой деша дІачуэшилга
ДІАХОЙТ
укх специальностех:
8 класс чакхъяьккхараштa:

1. **Бурильщика гІоно.**
2. **Автомобила ремонт ю слесарь.**
3. **Электрогазосварщик.**
4. **Электромонтер.**
5. **Химически анализа лаборант.**

Дешара ха—3 шу.

Училище чакхъяьккхараштa дІалу юкъера образовани яьккхарах дола диплом, 3—4 разрядагІа квалификаци а лу.

ТІехдика дешаш училище чакхъяьккхараш вузашкеи восини училищешкеи деша хьожабу.

10 класс чакхъяьккхараштa:

1. **Бурильщика гІоно.**
2. **ГІишлонто-отделочник:** штукатур, маляр, плиточник.

Дешара ха—1 шу.

Училище чакхъяьккхачуна тІехьагІа 3—4—5 разрядагІа квалификаци лу.

ТІехдика дешаш чакхбаьннараш льготни условех вузе деша хьожабу.

Деша воагІачо хьачудала деза документаш:

1. **Дешархочуна дай-ноанойн заявлени.**
2. **Образованех дола тешал.**
3. **Вай ха тІайола тешал** (16 шу даьннараша — паспорт).
4. **Вахача моттигера справка.**
5. **Школера характеристика.**
6. **Автобиографи.**
7. **3 х 4 размер йолаш ялх фотокарточка.**

Медицински комиссегІа чакхвоал училища енача направленех.

Медкомиссех чакхбаьннар экзаменаш йоацаш училище деша дІачуэш.

Училища адрес: г. Грозный, 364029, 12 участок СГПТУ-4. Автобусаш №№ 13, 24, 25, трамвай № 5, «12 участок» яхача уж соцача кхаччалца.

ХАОТТАМ

Тахан республике гІолла Грозней хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбузехьара секунда 2—7 метр сиха мух а болаш фетара температура республике гІолла 25—30. Грозне 27—29 градус йіовхал а йолаш ха хила тарлу.

Кхоанен ломмеи хувцалуш морхаш а йолаш, цхьацанахьа лоацача хана дикъувкъаш догІа а доагІаш, бебеча оагІонашкахьара секунда 3—7 метр сиха мух а болаш, фегара температура бийсашка 13—18, деношка 22—27 градус йіовхал а йолаш ха латта тарлу.

Метеостанци.

ТЕЛЕВИДЕНИ

17 июль

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ка».
8.40 — ІуйранЙра гимнастика.
9.05 — Патрик. Моссовета цІерагІча Паччахьалкхен академически театра «Тамашийна миссис Сэвидж» яха фильм - спектакль. Ийстехьача — кердадараш.
14.30 — Кердадараш.
14.50 — СибаргІеи Гавнарча Малхбоалеи гІолла. Документальни фильмай программа.
15.35 — «СССР халкъий илли а халхараш а».
16.05 — «Цхьа шу а, цхьа дий а». Афганистана Апрельски революци хиннa хьалхара шу хилар йоаккхарах долча телевизионни документальни фильма премьера.
16.25 — Бераштa дола фильм. «Барсовей аьле чура оскриаш» яха художественни фильм.
17.25 — «Кагиркой адресица».
18.30 — «Самукъане ноташ».
18.45 — «Тахан дунен тІа».
19.00 — «Алкоголизм». Лора беседа.
19.30 — ДІалокх РСФСР заслуженни артистка Толстова.
19.40 — «Советски кино 60 шу». Передача дІаьду Ростоцкий.
21.00 — «Ка».
21.35 — «Шахматаш... Шахматаш...». Шахматех йолча дунен чемпионаца А. Карповa кагиркой вІашагІкхетар.
22.20 — «Тахан дунен тІа».
22.35 — Илли доах СССР халкъа артиста Алешина.

II ПРОГРАММА

18.00 — Дешархошта дола фильм.
18.25 — «Нохч-ГІалгІайчу гІолла». Информационни программа (эрсий а гІалгІай а меттала).
18.45 — Документальни фильм.
19.00 — «Дунен халкъашта юкъера обозрени» (нохчий меттала).
19.15 — Бераштa дола мультфильм.
19.30 — Нохч - ГІалгІай Паччахьалкхен филармоне артистий концерт.
21.00 — ДІалокх УССР заслуженни артиста Котопокича (скрипка).
21.40 — «МаІа саг цІагІа» яха телевизионни художественни фильм.

18 июль

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ка».
8.40 — ІуйранЙра гимнастика.
9.05 — «Кагиркой творчество».
9.30 — «Юха а Іуйре» яха художественни фильм.
10.45 — «Кинохьежабара клуб». Ийстехьача — кердадараш.
14.30 — Кердадараш.
14.50 — «Хьо къахьегам — хьа сийле». Кинопрограмма.
16.00 — «Куприна вахар а творчества а оагІонаш».
16.45 — Дунен халкъашта юкъерча конкурса лауреата Шарпий концерт.
17.15 — «Зурнанчаш, шоаш дола моттиг хьайовзийта!».
18.00 — «Пятилетка гІишлош хьаьаьча».
18.30 — «Бераштa йола стихаш».
18.45 — «Тахан дунен тІа».
19.00 — «Коталов».
19.35 — «Даьрза» яхача телевизионни дукхасерийни спектакла премьера. Хьалхара сери.
21.00 — «Ка».
21.35 — Нохкача симфонически оркестра сахьат. Ийстехьача — «Тахан дунен тІа» яха информационни выпуск.

II ПРОГРАММА

18.00 — Дешархошта дола фильм.
18.20 — «Нохч - ГІалгІайчу гІолла». Информационни программа (эрсий а, нохчий а меттала).
18.40 — «Юртара вахар» (нохчий меттала).
19.10 — «Сиха кхийкар» яхача фильма премьера дІаяннача тІехьагІа къамаьл.
19.45 — «Жичигов Асхьаба болх сихбенна денош». Телеочерк.
20.00 — «Бийса даьккхал хийла шун, бераш!».
20.10 — «Цо дойташ сиха чузма укх шерара ялат». Рейд (гІалгІай меттала).
20.25 — Документальни фильм.
20.50 — Къахьегамхой хьал-торп кхи а тоалар. Нохч - ГІалгІай АССР торговле министра заместитела Евлоева къамаьл (гІалгІай меттала).
21.00 — Документальни фильмай программа.
21.40 — «Дунен чемпион» яха художественни фильм.

РАДИО

17 июль

6.40 — «Юртара Іуйре» (эрсий меттала).
7.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.23 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — АргІанарча политзенга (эрсий меттала).
8.15 — Передачий программа (эрсий а, гІалгІай а меттала).
8.25 — Хоамаш.
8.35 — Аппарат (гІалгІай меттала).
4.45 — Изралле Іоткьам аватта барах расисм хиларах тешал ду ЙІаргадайнараша. Иньаагіо беседа (эрсий меттала).
9.15 — «Тхога ялу» яха радиовыпуск (нохчий меттала).
9.30 — «Къона заманхо» (гІалгІай меттала).
16.00 — Передачий программи хеоттамах бола хоамаш (эрсий меттала).
16.01 — Советски хьисапера кхар (нохчий меттала).
16.15 — Халкъа тІахьожам дІахьош ба (нохчий меттала).
16.30 — «Ялат чуаэча хьалхалаттарашта дола концерт». (нохчий меттала).
15.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гІалгІай меттала).

18 июль

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Лирически эшараш (нохчий меттала).
8.15 — Передачий программа (эрсий а, нохчий а меттала).
8.25 — Хоамаш.
8.35 — Эффективность йолаш идеологически болх дІабалхьара тІехьа (эрсий меттала).
8.50 — Урус-Мартановски района «Горец» совхоза доярка Темирбулатовайна дола музыкальни радиооткрытка (нохчий меттала).
9.15 — «Дунен халкъашта юкъера обозрени» (гІалгІай меттала).
9.30 — «Цхьаьгіо йолча дезалех» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
9.50 — Аппарат (эрсий меттала).
16.00 — Передачий программин хеоттамах бола хоамаш (эрсий меттала).
16.01 — «Хьона, къахьегама сагІо» яха илли концерт (эрсий меттала).
16.30 — Іилманни техникани кердадараш (эрсий меттала).
16.45 — Укх шера ялат чуэцарга хьовзаре дІахьо. Корреспонденци (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гІалгІай меттала).

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул. 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместитела — 9-24-03; бехктохама секретара — 9-24-00; отделаш: партийни вахара — 9-24-04; промышленностеи транспортеи — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; письмой — 9-24-07; корректорсе — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттеи деношка

СФ05198. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 4336.